N°. 7. Donderdag 28 April 1904. 4de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 2.50
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.05

Mededeelingen of **Ingezonden Stukken** moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan den *Voorzitter*, G. E. V. L. VAN ZUYLEN, **7a Heerengracht** of aan den *Wnd Secretaris*, H. L. VORSTENBOS, **42 Witte de Withstraat**, beiden Den Haag.

Voor de **Administratie**, ook wat betreft **Abonnement** en **Verandering van woonplaats**, wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, **109 Laan Copes v. Cattenb.** voor **Advertentiën** tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" ***Haagpoort 4***, beiden Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50)

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Weekblad toegezonden.

De ondergeteekende

wonende te *wenscht*

donateur-trice / lid *te worden der Vereeniging* „Oost en West" *tegen een jaarlijksche contributie van*

f

den 190

Handteekening:

Straat of gracht:

Inhoud van dit nummer.

De Jaarlijksche Vergadering.

Op 25 April had te Amsterdam in het *American-hotel* de Jaarlijksche, Algemeene Vergadering der Vereeniging plaats.

Alle afdeelingen waren vertegenwoordigd, behalve Nijmegen, Curaçao en Parijs. Verscheidene leden der afdeeling Amsterdam woonden de vergadering bij.

De presidente begon met hare voldoening uit te spreken, dat deze Jaarlijksche Algemeene Vergadering in de Hoofdstad des lands werd gehouden, omdat dit een gevolg was van het weder opleven der Amsterdamsche afdeeling.

De Secretaris, de heer L P. F. Schimpf, las, vóór hij aan de notulen der jaarvergadering van 1903 begon, eerst die van de vergadering van 3 Mei 1899, toen, nu *vijf jaar geleden* de Vereeniging definitief werd opgericht. Hij bracht daarop en in verband hiermede hulde aan de Presidente, Mevrouw N. van Zuylen—Tromp, die tot het oprichten der Vereeniging het initiatief nam en aan wier ijver en geestkracht, het hoofdzakelijk te danken is, dat «Oost en West» levensvatbaarheid heeft getoond en steeds in bloei toeneemt. Door algemeene toejuiching, stemde de Vergadering hiermee ten volle in.

De notulen van 1903 werden daarop gelezen en zonder bemerkingen gearresteerd.

Het *vijfde* Jaarverslag, dat wij, zoo mogelijk nog in dit nummer, maar anders toch zeker in het volgende, zullen opnemen, werd daarna gelezen en zonder eenige opmerkingen goedgekeurd.

Door de, het vorige jaar benoemde, commissie werd daarna, bij monde van den heer W. van der Zijl, rapport uitgebracht over het beheer der geldmiddelen, en voorgesteld om. aangezien de rekening juist was bevonden het Hoofdbestuur te déchargeeren en den penningmeester dank te betuigen. Conform werd besloten.

Ook de voorstellen¦ door de commissie gedaan om in de boeking der bijdragen van de afdeelingen meer regelmaat te brengen en nog enkele andere wijzigingen in te voeren, die het nazien der rekening gemakkelijk zullen maken, werden aangenomen, terwijl de Presidente, namens het Hoofdbestuur, de verklaring gaf, dat voor eene volgende jaarvergadering ook eene raming van ontvangsten en uitgaven voor het volgende jaar, zou worden bijgevoegd.

Bij de nu volgende verkiezing van Hoofdbestuursleden werden herkozen: de heeren *Mr. D. Fock* uit Rotterdam, *J. Jonker* uit Arnhem, benevens *G. A. Scherer* en *L. P. F. Schimpf* te den Haag, terwijl werden gekozen Mevrouw *J. van Oeveren-van Schaik* te Utrecht, Prof. *Mr. J. A. Heeres* te Leiden en de Oud-Luit.-Generaal *Th. J. A. Zijll de Jong* te Zutphen.

De ter vergadering aanwezigen verklaarden de benoeming aan te nemen en aan Mevr. *van Oeveren* en Mr. *Heeres* zou schriftelijk daarvan worden kennis gegeven.

Dezelfde leden, die over het vorige jaar de rekening en verantwoording van het Hoofdbestuur hadden nagezien, de heeren *Huygen de Raat, van Zuylen* en *van der Zijl*, werden opnieuw benoemd voor het nazien der rekening over het loopende jaar.

Het voorstel van het Hoofdbestuur om ook aan den vice-president stem te geven in het *Dagelijksch Bestuur* werd aangenomen.

Rapport werd daarna uitgebracht over het beheer der vroeger gesloten obligatieleening van f 5000 en het daarover, en over den gang van zaken in Laan van Meerdervoort 195 den Haag, door Mevr. *M. ten Bosch—Bosscher* gevoerd beheer. Dit, in allen deele gunstig luidende rapport, besluitende met het voorstel om aan Mevrouw *M. ten Bosch—Bosscher* dank te betuigen, werd door de vergadering met applaus begroet.

Werd besloten om de afdeeling *Groningen* voortaan te noemen *Groningen en ommelanden.*

Het voorstel der Afdeeling *Groningen* om door het geheele land, speciale publieke lezingen te doen houden over Suriname waarin zou worden aangegeven op welke wijze de Nederlanders in die kolonie een goed bestaan kunnen vinden, werd mondeling toegelicht door den afgevaardigde der afdeeling, den heer *J. H. Scholtens Jr.* Hij wees er op, dat hier in het bijzonder bedoeld werd het landbouwbedrijf, hebbende de ondervinding bewezen, dat dit bedrijf met goed gevolg door Europeesche boeren in West-Indië kan worden uitgeoefend. De afdeeling Groningen meende, dat dit niet genoeg den volke in Nederland kon worden verkondigd en dat de Minister van Koloniën ongetwijfeld aan pogingen daartoe den steun der Regeering zou verleenen.

Het Hoofdbestuurslid, de heer *W. van Esveld*, directeur der Surinaamsche Bank te Amsterdam, sprak namens Suriname dank uit, dat de afdeeling Groningen in deze Vergadering de belangen der kolonie had ter sprake gebracht. Hij was het volkomen met den spreker eens, dat de welstand der nog aanwezige afstammelingen van de boeren-emigranten, het beste bewijs had geleverd voor de kans op succes der vestiging van Europeesche landbouwers in Suriname, maar in verband met de uitvoering van waterstaatswerken in 't belang van den landbouw en van hetgeen de in Suriname gevormde commissie zou doen en voorstellen, achtte hij het beter om met het houden van de bedoelde publieke lezingen nog te wachten en het voorstel aan te houden.

Na instemming hiermede van den vertegenwoordiger uit Groningen, nam de Vergadering dienovereenkomstig het besluit.

Alsnu kwam ter sprake het voorstel van de Afdeeling Amsterdam om te trachten daar ter plaatse eene afdeeling van «Boeatan" te krijgen en er eene gelegenheid te vestigen om hetzij op zichzelf, hetzij in eene bestaande restauratie eene rijsttafel te openen.

Door het Hoofdbestuur werd opgemerkt, dat beide plannen door de Vergadering zeker met vreugde waren vernomen, maar dat ze meer behoorden tot den werkkring der afdeeling zelve, dan tot dien van de Algemeene Vergadering.

Namens Amsterdam werd dit, wat de rijsttafel betreft, ten volle toegestemd door den heer v. d. Heide, maar wat het ves tigen eener afdeeling «van Boeatan» aangaat, moest hij uit hetgeen de Presidente had gezegd, opmaken dat, de Naamlooze Vennootschap, die toch een uitvloeisel was van «Oost en West», nu geheel onafhankelijk stond tegenover de Vereeniging.

De Voorzitter van den Raad van Beheer van «Boeätan», de heer *van Zuylen*, kreeg daarop het woord en verklaarde dat, hoewel de door den spreker veronderstelde onafhankelijkheid, volgens de wet zeker bestaat, de Vennootschap echter haren oorsprong niet zal verloochenen, doch medewerken, zooveel als zij kan, om de afdeelingen, die de kunstnijverheid wenschen te bevorderen, daarin behulpzaam te zijn. Even goed, als men thans reeds zijn best deed om een filiaal in Parijs te krijgen, nog meer zelfs, zal B. alles doen, wat eenigszins mogelijk is, om Amsterdam aan een filiaal te helpen. Twee zaken waren daartoe echter noodig:

Eerstens, moest men nog meer op dreef komen, wat de geregelde aanvulling van den winkelvoorraad betreft. Sedert enkele maanden is men pas aan den gang en meer ondervinding moet nog worden opgedaan.

Tweedens, is er meer geld noodig! Van het geraamde kapitaal van *f* 30000 is nog slechts ruim *f* 20000 bij elkander gebracht. De derde serie van *f* 10000 moet nog worden uitgegeven. Met de hulp der Afdeeling, zou dit nu moeten geschieden en is men daarin geslaagd, dan zou, zoo meende spreker, er gerust op kunnen worden gerekend, dat er, binnen dit en een jaar, een filiaal van «Boeätan» te Amsterdam gevestigd is.

De behandeling van dit punt, was hiermede afgeloopen.

Alvorens nu zou worden overgegaan tot de bespreking van het contract met den drukker van het Koloniaal Weekblad, dat tot het slot der Vergadering was aangehouden, kreeg *Mr. Smeenge*, President der Afdeeling Amsterdam, het woord en bedankte in warme termen het Hoofdbestuur en de Presidente, dat zij na eene eerste opflikkering van leven in de Afdeeling der Hoofdstad, dadelijk er toe waren overgegaan om de jaarlijksche algemeene vergadering in Amsterdam te houden. Hij was overtuigd, dat dit bewijs van waardering zou worden op prijs gesteld en gaf de verzekering, dat door hem en zijn medebestuurders alles zou worden in het werk gesteld om de Afdeeling tot bloei te brengen. Gemakkelijk achtte hij die taak niet, want in eene stad als Amsterdam, met eene op grooten afstand uit elkaar wonende bevolking, is b v. het houden van goed bezochte samenkomsten heel moeielijk. Toch houdt hij zich overtuigd dat, gelet op doel en strekking der Vereeniging, op den duur die moeielijkheden zullen overwonnen worden.

Met blijkbare instemming werd de rede van Mr. Smeenge door de Vergadering aangehoord en een der aanwezigen dit te kennen gevende, waagde het tot aanvulling er nog op te wijzen, dat juist in Amsterdam, waar zooveel groote en kleine koloniale belangen bestaan en waar een belangrijk deel der gemaakte fortuinen, uit Oost en West afkomstig is, de Vereeniging veel medewerking zou moeten ondervinden, zoodat na verloop van tijd, niet meer de afdeeling den Haag, maar wel de afdeeling Amsterdam, haar de grootste kracht zal moeten schenken.

Bij de bespreking der belangen van het Koloniaal Weekblad, werd in de eerste plaats goedgekeurd, dat door het Hoofdbestuur opnieuw, als maximum, een bedrag van f 1000 was ter beschikking gesteld tot het bestrijden der kosten van de redactie.

Daarna had over de verdere belangen van het Weekblad eene wisseling van gedachten plaats, waaruit in alle opzichten bleek, dat het orgaan wordt geacht eene onmisbaar werktuig te zijn bij het pogen om het doel der Vereeniging te bereiken en dat ook de uitgever in de toekomst van het blad een zoodanig vertrouwen heeft, dat hij, binnen een niet te lang tijdsverloop, aan het Hoofdbestuur een contract zal kunnen voorstellen met voor de Vereeniging voordeeliger voorwaarden.

Vóór het sluiten der vergadering deed de Presidente de rondvraag: of ook nog iemand in het belang der Vereeniging het een en ander had in het midden te brengen? De afgevaardigde van Utrecht vroeg en verkreeg daarop eenige inlichtingen omtrent de door die Afdeeling, naar hare meening, te laat ontvangen uitnoodigingen tot het verkrijgen van medewerking voor het Huldealbum en tot het bijwonen der opening van Boeätan.

FEUILLETON.

Erratum.

Bij no. III van: „Voor 55 jaren."

„La memoire est une belle chose„ Athos werd door zijn geheugen tijdelijk gefopt. Niet in Loeboe-Bassoeng was geplunderd en gemoord, maar in Soengei-Sahrie. Daarheen trok d' Artagnan.

Een troepen-revue van den Njegus-Njegesi van Aethiopië.

Volgens ARNOLD SAATEL.

De 2den Maart 1903 was een feestdag voor Aethiopië; zijn Beheerscher, „de Koning der Koningen„: Menelik II vierde toen een overwinningsfeest ter eere van den veldslag bij Adoea. Het is bekend, hoe de Italianen in onbezonnen overmoed tegen den Aethiopischen Vorst oprukten, dien zij sedert 1889, het jaar, waarin het handelsverdrag van Utschalli gesloten werd, niet genoeg hadden weten te vleien. Ten einde hun eenigszins verbleekten militairen-roem weder op te frisschen, scheen hun het gebied van den zwarten Koning juist geschikt. In den slag van Adoea, den 1 Maart 1896, werden de Italianen door den Aethiopischen Vorst zoo totaal verslagen, dat zij vooreerst wel geen vingers meer zullen uitsteken naar het veelbegeerde „Afrikaansche Zwitserland."

Op dien 2den Maart had Keizer Menelik het lot der Erytreeische Kolonie en haar bewoners, even als het leven der vele gevangenen, in handen. Men sprak van hem vóór den oorlog als van den „Vorst der Barbaren." Door wijze edelmoedigheid heeft de Keizer echter zijn lasteraars beschaamd. Terwijl bij vroegere oorlogen van de Aethiopische vorsten, het barbaarsche gebruik bestond, om de gevangenen te verminken, wist de Keizer dit nu tegenover de Italianen te verhinderen. Zij werden integendeel — behalve de enkele treurige gevallen, die in de opwinding van den strijd plaats hadden — zoo goed behandeld, dat zij, daarover vol lof waren. De overwinnaar nam geen stuk gronds af van de verslagen vijanden, doch liet alleen de oude grenzen weder vaststellen; hij schudde echter het hem op onverantwoordelijke wijze opgelegde juk van het „Beschermheerschap" af, hetwelk Italië hem door een dubbelzinnige uitlegging der woorden van het verdrag had opgelegd.

Aethiopië vierde dus op den 2den Maart 1903 zijn zegefeest, ter nagedachtenis van deze gebeurtenissen. Wie echter daarin het voornemen des Keizers zien zou willen, om de Europeanen door de ontvouwing van zulk een geweldige macht, zooals ze hier plaats had, een noli me tangere toeteroepen, die heeft Menelik miskend. Nog aan den avond vóór de groote revue zond de Keizer een schrijven aan de met hun troepen in Abis-Abeba verzamelde Ras, waarbij hij hun aanbeval aan het Leger te verkondigen, dat deze feesten geen oude grieven tegen de Europeanen in het leven roepen zouden, doch een dankfeest moeten zijn ter eere van God, die de overwinning had verleend.

De schrijver dezes was juist in de hoofdstad en getuige van den merkwaardigen dag.

Reeds midden Februari waren de onder-koningen — de zoogenaamde Ras — met hun strijdkrachten in de Residentie Abis-Abeba (de nieuwe bloem) binnengerukt. De uitgestrekte weilanden en de hen omringende hoogten waren met duizenden tenten bedekt. Niet minder dan 60.000 man stonden voor de wapenschouwing gereed. Al deze krijgers kregen dagelijks voedsel in het Koninklijk paleis. Het *menu* is zonder afwisseling en bestaat altoos uit tief en berberi (brood en pepersaus) en rauw rundvleesch; te drinken krijgen ze honingwijn (méde) en op de eenvoudigste wijze gebrouwen bier.

Bij 5000 te gelijk werden de soldaten in de eetzaal geleid, terwijl de overigen op de Paleis-binnenplaats geduldig hun beurt afwachtten. Verscheidene slaven-muziek-korpsen zorgden voor afwisseling. Zij blazen en slaan van 's morgens tot 's avonds onvermoeid in dezelfde maat en wordt de dorst bij die 40° R. te groot, dan verfrisschen zij zich door een dronk uit het bekken der fontein, die in het midden der plaats staat.

Aan de zuidelijke helling der hoogte, waarop zijn paleis staat, had de Keizer een terrein uitgezocht, 't welk voor de revue uitstekend geschikt was. Voor een, wel 50 meter lange, met een tentdak voorziene tribune, strekt zich een vlakte uit, ongeveer 300 meter breed, die begrensd is door een zachtglooiende heuvelrij. Onder de tent was de troon des Keizers opgericht. Rechts van hem zaten de gezanten der groote mogendheden — alleen Duitschland is niet vertegenwoordigd — en groepjes van de hier gevestigde Europeanen, links de Abessynische ambtenaren. De honneurs nam de Eerste Minister Ilg waar; hij voert den titel van Bidwadet, d. i. vertrouwde des Keizers. De klank der tuba verkondigt de nadering van den Heerscher. Te midden van zijn lijfwacht, rijdende op een rijk uitgedost muildier, verschijnt de Keizer. Trots blikt zijn oog over de omgeving en staart in het rond. Af en toe houdt hij stil, een bevel gevend en bliksemsnel vliegen ruiters naar alle richtingen, om het over te brengen. De Keizer draagt een prachtig gewaad van witte zijde, rijk met goud bestikt, waarover, als een Dolman, een Opperkleed van purperkleurig fluweel hangt, dat insgelijks met goudstikkerij en de versierselen der Keizerlijke waardigheid versierd is. Een groote hoed uit licht gouddraad geweven, bedekt zijn hoofd.

Toen de Keizer de tribune betrad, werd hij door ons Europeanen met buigingen en uitroepen begroet. Vriendelijk lachend, dankte hij daarvoor en besteeg den troon, terwijl de Aethiopische grooten trachtten te naderen, ten einde een stukje van het Keizerlijke gewaad te grijpen en te kussen. En nu begon het schouwspel, dat in zijn pracht moeielijk te schilderen is. Ik heb bijna alle Europeesche heerschers in hun grootsten glans gezien en ook hoe Oostersche Vorsten de schitterende pracht hunner macht ten toon stellen, nooit heb ik echter een tafereel gezien, zoo schilderachtig schoon en van zulk een tooverachtig kleurenspel, als deze Leger-parade van den Abessynischen despoot. In den stralenden glans der zon, stort van uit het Westen het bonte leger der Aethiopische krijgers. Vooraan wilde ruiters op prachtige paarden, als een lawine stormt die massa vooruit en is in een oogenblik vóór den Keizer. Leeuwen- en panther-vellen fladderen om de in kostbare zijde gekleede, zwarte gestalten; hun gouden schilden flikkeren en de lansen fonkelen in het zonnelicht. Vol geestdrift groeten de zwarte zonen der woestijn — meestal behoorende tot de wilde Galla's — hun meester, en duizendmaal plant zich de echo hunner kreten van afdeeling tot afdeeling voort, terwijl ze voorbij trekken. Daarop nadert

Door de ontvangen inlichtingen volkomen tevreden gesteld, gaf de gedelegeerde van Utrecht de verzekering, dat alleen belangstelling in alles, wat de Vereeniging tot stand brengt, er toe had geleid de vragen te doen.

Met eene dankbetuiging voor de trouwe opkomst, werd daarna de vergadering door de Presidente gesloten.

Bij gelegenheid der jaarlijksche samenkomst en in verband met de kort geleden door den heer *F. Fokkens* te Amsterdam gehouden voordracht, was in eene zaal naast de vergaderzaal door de Commissie tot bevordering van Kunstnijverheid en Huisvlijt gearrangeerd eene

Tentoonstelling van in de Residentie Timor en Onderhoorigheden vervaardigd werk.

Van af 1 tot 6 ure namiddag werd die tentoonstelling zeer druk bezocht. Enkele dames, leden der commissie, hadden zich belast met de uitstalling en met het geven van inlichtingen aan de bezoekers.

De voorwerpen waren afgestaan door de heeren *Fokkens* en *Bosman* te 's-Gravenhage en Mevrouw *Jonker* te Amsterdam, aangevuld door weefsels uit het verkooplocaal van «Boeatan».

Na afloop van vergadering en tentoonstelling werd de welbestede dag besloten door een gemeenschappelijk diner in het American-Hotel waaraan ook door eenige Bestuursleden van de afdeeling Amsterdam werd deelgenomen.

Dezelfde geest van eensgezindheid, die in de Vergadering en op de tentoonstelling het samenzijn van Hoofdbestuur en leden had gekenmerkt, was ook de grondtoon bij den afscheidsmaaltijd. Natuurlijk werden enkele toosten uitgebracht. Tot inleiding van den dronk, die door hem gesteld werd, vertelde de Voorzitter der Amsterdamsche Afdeeling, in eenvoudige, pakkende woorden, hoe hij, geboortig uit eene provincie, die langen tijd in de verdrukking was, zich als van zelf door «*Oost en West*» aangetrokken voelde om mee te arbeiden tot verbetering der toestanden in Nederlandsch Oost- en West-Indië.

Week-Overzicht.

Toen de *Nieuwe Rott.* onlangs het bericht ontving van den opstand in de Boven-Kapoeas en Kahajan-landen, bevreemdde 't ons, dat geen der andere groote bladen eenig bericht daaromtrent had ontvangen, zoodat wij voor ons vorig overzicht nog 'n oogenblikje wachtten om naar nadere berichten uit te kijken, maar toen 't *Alg. Handelsbl.* eindelijk ook een nagenoeg gelijkluidend bericht uit Batavia had, zonden wij een aanvullingsblad naar den zetter, die het evenwel afwees, omdat reeds onder de O.-Indische Berichten melding was gemaakt van het telegram.

De *Nieuwe Cour.* had 't, naar aanleiding van dit opstandsbericht over de geheimzinnigheid der regeering, die met hare communiqués komt aandragen, wanneer 't nieuwtje er al lang af is. Ook wij meenen, dat men van het Plein heel wat meer zou kunnen doen om de belangstelling in de koloniën op te wekken en gaande te houden, dan tot nu toe geschiedt, en zulks te meer, nu van de heele nederlandsche pers er slechts twee bladen zijn, wier correspondenten niet op 'n paar gulden behoeven te zien om zoo'n belangrijk bericht als het onderhavige over te seinen.

In dit geval ware eene officieele of officieuze mededeeling aan de pers niet misplaatst geweest. Of zou men op 't Plein nog niets vernomen hebben?

Behalve vorengenoemd bericht bereikte het *Alg. Hbl.* ook nog de telegrafische mededeeling, dat de commissie belast met het ontwerpen van spoorwegen voor Zuid-Sumatra, met haar rapport voor den dag gekomen is, waarin een plan wordt voorgesteld, dat in een tijdverloop van 22 jaren zou moeten worden afgewerkt.

Naar aanleiding van de Memorie van Antwoord op het voorloopig verslag betreffende het ingediende wetsontwerp tot oprichting van een departement van landbouw in Nederlandsch-Indië verklaarde de commissie van rapporteurs met waardeering te hebben vernomen, dat het wetsontwerp zijn ontstaan uitsluitend dankt aan het initiatief der Indische regeering en dat de voorgedragen organisatie tot in de details overeenstemt met de uit Indië ontvangen voorstellen. Zij stelt het evenwel op den hoogsten prijs, indien de minister alsnog zou kunnen besluiten om de Indische adviezen, in het bijzonder onder andere de adviezen van den hoofdinspecteur van het Boschwezen, van den directeur van de gouvernements-kina-onderneming in de residentie Preanger Regentschappen en van den hoofdinspecteur voor de cultures, aan de Kamer over te leggen.

De ingenieur 1ste klasse van den Waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië P. Grinwis Plaat, laatstelijk chef van aanleg van de lijn Padalarang—Krawang der Staatsspoorwegen op Java, thans met verlof wegens ziekte in Europa, heeft — naar *De Ingenieur* meldt — wegens gezondheidsredenen bedankt voor de uitnoodiging, tot hem gericht, door den minister van Koloniën om op te treden als tijdelijk chef van het bouwdepartement in de kolonie Suriname, ter tijdelijke vervanging van den hoofdingenieur van den Waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken in Ned.-Indië: D. H. Havelaar.

We hadden ons al, naar aanleiding van die uitnoodiging hoofdschuddend afgevraagd, of 't der regeering werkelijk er om te doen was, om eene erkende surinaamsche specialiteit uit de verte voor 't hoofd te stooten. Wist ze dan niet, dat de heer Plaat ook al geen genade kon vinden in de oogen van die specialiteit?

De *Nieuwe Courant* deed in haar nummer van den 18en dezer ook haar licht schijnen over het ontworpen indisch landbouwdepartement. Zij gaat van de onderstelling uit, dat het der indische regeering er om te doen is om een harer verdienstelijkste ondergeschikten, den directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, te verheffen door aan dien tuin een hoogeren — in sommiger oogen althans hoogeren — titel, dien van Departement van Algemeen Bestuur voor . . . . . enz., te verleenen, en acht zulks eene bedenkelijke bevordering.

Het blad zou zich echter niet beslist durven kanten tegen de instelling van een dergelijk departement, indien de indische regeering zelf daarvan het nut inziet. Onder één mits — dat dan daarvan niet als criterium werd aangenomen: zijn behartiging van vraagstukken alleen van landbouw*wetenschappelijken* aard. Blijft de roeping der te scheppen inrichting daartoe beperkt, dan is het voldoende als zij leeft een niet eigen, zelfstandig leven, maar een leven ondergeschikt aan het departement van binnenlandsch bestuur. Alleen wanneer zij een werkkring verkrijgt, ruimer, van groote beteekenis, een werkkring, die raakt de belangen van den landbouw en niet enkele, en wel de minst om hulp vragende (zooals thans wordt voorgesteld), zou zij rang en titel van departement waardig zijn, meent de *Nieuwe Courant*.

Wat het daaronder verstaat. Wij verleenen de *Nieuwe* wederom het woord: »Voor den inlandschen landbouwer zit niet alles vast, heusch niet, aan landbouwwetenschappelijke vragen; veel meer aan vragen van agrarische wetgeving, veel meer aan vragen van krediet. Geef hem de meest wijze lessen over wetenschappelijken landbouw, zend landbouwleeraars, richt proefstations op, of hoe dit alles mag heeten, doe wat ge wilt, het zal voor de meesten steenen zijn voor brood, indien hem het noodige kapitaal — hoe gering dit dan ook moge zijn — ontbreekt; indien hij de vrijheid van beweging, noodig voor zijn bedrijf, mist tengevolge van een een agrarische politiek, welke hem (men denke aan het dessa-verband) die vrijheid niet of onvoldoende gunt; indien hem verder de heerendiensten . . . . Men ziet, er is nog meer dan vragen van landbouwwetenschappelijken aard!

Al wat nu met de agrarische wetgeving en met het landbouwkrediet verband houdt, blijft bij binnenlandsch bestuur, en zoo worden de behartiging der landbouwbelangen uit elkaâr gerukt, meer dan ooit het geval is geweest. De indische landbouw, de spil waarom alles draait . . . . uitstekend gezegd. Daarom is een landbouwdepartement noodig . . . wij willen erin berusten. Maar dan ook werkelijk aan de landbouwbelangen gegeven, wat hun toekomt: een regeling in één krachtige hand van al, wat raakt hun leven. Niet de meest vitale belangen bij binnenlandsch bestuur en voor minder gewichtige een nieuw departement.«

Hetzelfde blad vraagt, hoe het nu staat met de duitsch-nederlandsche overeenkomst betreffende telegraafkabelverbindingen in Oost-Azië? Over enkele maanden zal het al drie jaren geleden zijn, dat de bedoelde overeenkomst gesloten werd, en wanneer men nu eindelijk eens met het leggen van de kabels denkt te beginnen, hoort men maar niet; ja, zelfs van de oprichting van de duitsch-nederlandsche maatschappij, die volgens de overeenkomst de kabelverbindingen moet aanleggen en exploiteeren, heeft men nog niets gehoord of gezien.

Zou het thans niet tijd worden, dat men eenig licht omtrent deze zaak verspreidde?, vraagt de *Nieuwe*.

In het *Algemeen Handelsblad* kwamen ter sprake den 20en dezer, de dessa-verkiezingen, waarbij het zijn oude conclusie herhaalt, dat het bestaande stelsel behoort te worden verlaten als logisch gevolg van het, sedert vele jaren door tal van ambtenaren geconstateerd feit, dat bij dat stelsel alle waarborg ontbreekt, dat het dorpshoofd inderdaad geschikt is voor zijn ambt; den 21en besprak het de Chineezen-vrees naar aanleiding van de weigering van den resident te Bandoeng, om aan ondernemers in de Preanger toe te staan om chineesche ambachtslieden op de ondernemingen in dienst te stellen, welke weigering het blad aan ongemotiveerde Chineezen-vrees toeschrijft, waarbij het dan nog er over valt, dat een heele categorie van ingezetenen, nl. de Chineezen, bij elke wisseling van bestuurshoofd nooit weet wat haar boven het hoofd hangt; den 23en handelde het over Soemba, naar aanleiding van een artikel in de *Indische Gids* van de hand van kapitein G. C. A. Dijk, die daar tijdelijk als civiel-gezaghebber is geplaatst geweest en in de Maart-aflevering van genoemd tijdschrift een boekje open doet over de gruwelen, waaraan de hoofden op dat eiland zich tegenover hunne onderdanen schuldig maken.

Wij geven het *Handelsbl.* nu het woord:

»Neen, driemaal neen, wij mogen dergelijke toestanden niet laten voortduren! Wij moeten daar, op Soemba, onzen beschavenden invloed doen gelden; niet, omdat »de buitenlandsche pers« daaruit ten onzen nadeele munt zou slaan, maar omdat wij, voor ons e i g e n gevoel, ons niet onverschillig mogen toonen.

Wij herhalen, wat wij reeds meermalen zeiden: het is geen imperialisme, als wij ons aan Soemba wat meer laten gelegen liggen; wij doen dat niet om er voordeel uit te trekken of om den kring onzer bemoeiingen wijder te maken, maar eenvoudig omdat, nu Soemba ons eenmaal toebehoort, het onze plicht is. En... wanneer onzerzijds die plicht wordt verwaarloosd, is »de buitenlandsche pers« dan niet ten volle in haar recht als zij ons onze onverschilligheid verwijt? Van onmacht kan toch kwalijk reden zijn, zoowel Atjeh als Lombok hebben in de laatste jaren getoond, dat wij in een landje als Soemba, half zoo groot als Nederland, onzen wil wel zouden kunnen doen eerbiedigen.

Maar, niet gelijk in Atjeh en op Lombok, zou wapengeweld hier de beslissing behoeven te brengen. De hoofdzaak is, dat de Regeering daarginds een man plaatst, die de ontwikkeling en beschaving van het eiland beschouwt, en kan beschouwen, als zijn levensdoel.

Dat is het ongelukkige in Indië, dat, wanneer ergens een ambtenaar de zaken goed aanvat, hij met bevordering heengaat en groot gevaar loopt, zijn werk door zijne opvolgers vernietigd te zien. Dat was ook op Soemba het geval: de naam van Roos, den lateren resident van Timor, is daar nog niet vergeten, maar zijne opvolgers volgden zijne voetstappen niet; de Regeering werd zuinig en verving de ambtenaren door beambten . . . . Kwam er later alweder eens iemand, die bezield was met »heilig vuur«, — na korten tijd werd hij weder overgeplaatst.

Wij meenen, dat in dergelijke streken de a l l e r b e s t e ambtenaren noodig zijn, en dat men hen daar zoolang mogelijk moet behouden, althans zoolang zij tot onder de jongeren een school gevormd hebben en zeker kunnen zijn, dat hun werk wordt voortgezet, — gelijk Van Heutsz in Atjeh deed. De controleur, die op Soemba wordt geplaatst, moet weten, dat hij daar ook adsistent-resident, des noods resident kan worden, wanneer hij de tevredenheid der Regeering verwerft door zijn beleid; zelfs, dat hij dan groote kans heeft, spoediger bevorderd te worden dan zijne tijdgenooten.

Doch het is, integendeel, maar al te dikwijls voorgekomen, dat men op dergelijke »buitenposten« personen plaatste, die elders tamelijk onbruikbaar waren . . . En dan wordt het aanzien van ons bestuur niet verhoogd; zij doen meer kwaad dan hunne g o e d e voorgangers goed deden!«

Oost-Indische berichten.

Atjeh. Op 4 April heeft de colonne van Daalen de zwaar versterkte kampong Badak stormerderhand vermeesterd. Van den vijand werden 122 gedood, 15 gevangen genomen en 46 geweren buit gemaakt. Aan onze zijde sneuvelden 5 minderen en werden 22 minderen gewond.

Het bovenstaande werd door den correspondent der *N.R.Ct.* te Batavia geseind.

Met pensioen. Aan *het Bat. Nbl.* ontleenen wij het bericht, dat de hoofdinspecteur der cultures H. J. W. van Lawick van Pabst het verzoek heeft ingediend om eervol ontslag uit 's lands dienst.

Journalistiek. De heer G. M. Nieuwenhuis zal als mede-redacteur optreden van *het Bat. Nbl.*

Het Bataviaansch Effectenblad. *Het Bat. Nbl.* meldt, dat het eerste nummer van *Het Bativiaansch Effectenblad* van de makelaarsfirma Wiechert en der Kinderen is verschenen. Het blad dankt zijn verschijning aan een geschil, gerezen tusschen een der firmanten van genoemde firma en de Vereeniging voor den Effectenhandel over de redactie van het door die vereeniging uitgegeven blad, in welk geschil ook de andere firmant werd betrokken.

Semarang vergroot. Vroeger werd door ons reeds meegedeeld, dat het landraadsgebouw bestemd is voor eene nieuwe cantine, omdat het terrein van de oude cantine voor f 300.000 het eigendom is geworden van de Samarang—Joana Stoomtram-Maatschappij, thans meldt *de Locomotief*, dat een der gebouwen van het gemeentelijk kleedingmagazijn tot landraadszaal zal worden ingericht. Het arsenaal zal in December naar Bandoeng worden overgebracht en zullen de gebouwen door de genie worden geoccupeerd. Voor den bouw van de nieuwe weeskamer, het oude postkantoor, is f 20.000 toegestaan en voor de verbouwing van het kantoor der in- en uitvoerrechten f 10.000.

Een hondenbelasting. Een aangename! verrassing brengt *de Java Ct.* in den vorm van een concept-ordonnantie tot invoering eener hondenbelasting, met een daarbij behoorende nota van toelichting.

De openbaarmaking dezer bescheiden—zegt *het Bat. Nbl.*—heeft natuurlijk ten doel: bespreking der ontworpen bepalingen. c. q. critiek, uit te lokken.

Een nieuwe begraafplaats voor Europeanen te Batavia is reeds lang een dringende eisch voor Java's voornaamste stad.

Het bestaande kerkhof is reeds meer dan vol, zoodat men zich verwondert, dat deze aangelegenheid niet reeds lang de aandacht heeft getrokken van het bestuur en van den geneeskundigen raad. De schrijver over deze zaak in *het Bat. Nbl.* wijst dan ook met klem op de nadeelige gevolgen van eene bestendiging van dezen toestand en dringt er op aan c. q. omtezien naar een terrein ver genoeg uit de bewoonde buurt.

Gouvernements-koffie-cultuur. De proef, in zake de bereiding der gouvernements-koffie door het gouvernement zelf, zal het volgende jaar ook tot de Preanger-Regentschappen uitgebreid worden, meldt de *Loc.*

Het plan is om gedurende 1904 de noodige gebouwen op te richten en deze van de machines te voorzien, om dan in 1905 met de bereiding te beginnen. Van gouvernementswege is reeds bepaald, dat te Bandoeng een hoofd-établissement zal opgericht worden, terwijl in den omtrek van die plaats, te midden der koffietuinen, niet minder dan acht hulp-établissementen zullen verrijzen.

De vrouwen van Besi-Besi. Naar wij aan hetzelfde blad ontleenen, zijn de vrouwen uit het Boven-Langkatsche, die te Besi-Besi gevangen gehouden werden, thans, nadat andermaal eén maleisch hoofd als afgezant van het gouvernement naar de recalcitrante kampong is geweest, uitgeleverd geworden.

De colonne van Daalen. De *Deli Ct.* ontving eenige berichten omtrent de zich nog steeds diep in het binnenland bevindende colonne van Daalen, welke berichten echter onder voorbehoud door den schrijver worden medegedeeld.

De colonne van Daalen is, zooals men weet, van af de kust door Peusangan naar den Laut Tawar getrokken, daarbij het vroeger reeds verkende pad volgend. Daarna was het plan om steeds Z. O. gaande, door de landen van Rödjö Linggö op den Boer ni Intem Intem aan te trekken.

Volgens de berichten bovenbedoeld nu, die afkomstig zijn van een Gajoeër en te Kwala Simpang aangebracht, heeft de overste van Daalen vermoedelijk op weg naar den Boer ni Intem Intem de versterkingen der Gajoeërs ontmoet.

De troep moet betrekkelijk nog al ernstige verliezen hebben geleden, doordien vele rotssteenen op haar zijn neergegooid. Daarna zou de trein aangevallen zijn en deze vrijwel uit elkaar geslagen.

Hoe dit ook zij, de colonne schijnt er zich kranig door heen te hebben geslagen en daarna zou — alweer volgens geruchten van Gajoesche zijde — de troep geretireerd zijn en de zware versterkingen op den Boer ni Intem Intem zijn omgetrokken en vervolgens het gebied der Gajoe Loeös zijn binnengerukt. Denkelijk is de tegenstand op de hooge waterscheiding geconcentreerd geweest, is het doortrekken van de Gajoe Loeös betrekkelijk zonder groote moeielijkheden afgeloopen en zou de overste, volgens op 25 dezer te Kwala Simpang ontvangen gerucht, te Pasir zitten.

Dit Pasir ligt op 3 dagmarschen afstand van Oreng, en van Oreng tot Pendeng bedraagt de afstand één zware dagmarsch. Op dat moment is er dus vermoedelijk reeds voeling tusschen de beide colonnes geweest, daar het bericht op 25 Maart van Pendeng te Kwala Simpang aangebracht is en de ontmoeting dus den 26 of 27n heeft kunnen plaats hebben.

De verbinding tusschen Pendeng en het op 4 dagmarschen van Oreng gelegen Pasir zal denkelijk geen moeielijkheden meer hebben, zoodra de Gajoeërs weten, dat de colonne van Daalen hen in den rug bedreigt. De verbindingsweg Kw.-Simpang naar Pendeng gaat via de Simpang-Kanan, via Simpang Djerné (waar een post van 25 man ligt), langs Woi ni Tampor tot Blang Tawar, een ladang nabij Tangkahan (waar wederom een post van 40 man ligt). Van Tangkahan loopt de verbindingslijn via Dj. Kala Pendeng op Listen en van daar Westwaarts naar Pendeng (waar 15[illegible] man in bivak gelegerd zijn.)

Het gevecht der Kw.-Simpang kolonne werd geleverd bij Trangön (Söndöron) een soort karbouwen-weiplaats in een vallei gelegen, zuidelijk van Pendeng en dus niet bij Pendeng, zooals dat blad vroeger heeft gemeld, terwijl bij het bovengenoemde Oreng en Gadjah versterkingen werden gevonden en de kleine kolonne terugkeerde naar Simpang, denkelijk wijl de overste van Daalen toen nog niet in de buurt was.

Pendeng zelf is dan ook niet onmiddellijk te bereiken; men moet, na de Tempor-rivier verlaten te hebben, twee hooge bergruggen over, eerst den Kwala Pendengberg, dan komt men aan de samenvloeiing van de Pendeng en Listen rivier, welke men volgt tot Listen en daarna trekt men den Gamboel over. Men stijgt eerst 976 meter, daalt dan af en klimt vervolgens 1296 meter, alvorens te Pendeng te zijn.

De overste van Daalen stelde zich voor, reeds einde Februari in de Gajoe Loeös binnen te rukken; dit [illegible] blijkbaar veel later geschied, zoodat er nog geen voeling met de Pendeng colonne mogelijk was en deze den vollen druk van een deel van den tegenstand had te ontvangen.

Thans zullen we binnenkort kunnen vernemen, of de colonne van Daalen van uit Pasir via Oreng veilig naar Pendeng zal kunnen doortrekken, — het was zeker zijn oorspronkelijk plan niet, doch mogelijk dat hij het thans ter loops doet om meteen de invaliden tot daar te [illegible] geleiden. Ook heeft het niet in 't plan gelegen naar Serbödja[illegible] te gaan.

Hoe nu de verdere tocht zal afloopen, moet afhankelijk gesteld worden van den toestand, waarin zich de troep bevindt. Het plan was om door het gebied van Petiombang, Betoe Mhoelön en de verdere Alas-landen in het Boven-Langkatsche te deboucheeren.

Eene patrouille naar Serbödjawie. Op [illegible] moment bevinden zich te Kwala Simpang 50 man uit Ba[illegible] onder luit. Doornbos van Edi, die naar Serbödjadi [illegible] rukten op 26 Maart, ter opsporing van een 80 man ste[illegible] bende onder Toekoe Ben en Si Alim, die zich te Boe[illegible] (4 uur gaans van Serbödjadi) zou ophouden.

Brand te Riouw. Een groote brand heeft 450 hui[illegible] te Sangarang bij Riouw verwoest. Vijf menschen zijn ged[illegible] en tal van personen gewond.

Van Tandjong Pinang werd medische hulp verstrekt maar de brandweer was niet in staat om den brand [illegible] blusschen. Maleiers van Pemangkat maakten van de ge[illegible] legenheid gebruik om te plunderen. Verscheidene hun[illegible] zijn gearresteerd.

Opkoop en bereiding van het eigen koffie-product. De *Javabode* bericht, dat de heer Maro[illegible] juist was ingelicht, toen hij in de vergadering der Soe[illegible] boemische landbouwvereeniging over de oprichting van [illegible] gouvernements-etablissement in de nabijheid van Bandoeng tot opkoop en bereiding van het eigen koffieproduct spr[illegible] De zaak is een vaststaand feit; de gelden zijn reeds [illegible] gestaan, nadat de proef te Ngebel als geslaagd w[illegible] beschouwd.

Overval van de controleurswoning te Ser[illegible] wai. Nopens dezen overval seinde de resident der Oost-kust van Sumatra, dat hij werd gepleegd door zeven Atjehers van de Serang djampa-streek en van het gebied van Soe[illegible] Moeda. Vijf der daders, waaronder de hoofdaanlegger, [illegible] Skoep, zijn gearresteerd en hebben reeds bekend. De t[illegible] gestolen Beaumontgeweren zijn teruggevonden.

Als aanleiding tot den overval wordt door de gearres-teerden roofzucht opgegeven.

In de controleurs woning werd niets vernield en slechts een vijftal messen vermist. De zaak komt den resident voor g[illegible] politieke beteekenis te hebben.

P. L. M. de Bruijn Prince. Aan *de Mataram* wo[illegible] medegedeeld, dat ook het lid van den Raad van Indi[illegible] bovengenoemd, in Sept. a. s., buitenlandsch verlof zou [illegible] zoeken. De *Javabode* weet echter te vertellen, dat de h[illegible] de B. P. deze gewesten niet vóór de 2e helft van het [illegible] gende jaar verlaat.

Atjeh. Eene afdeeling marechaussee onder den 1ste luitenant der artillerie O. L. Brewer, kwam 16 Maart [illegible] Meulaboh aan, na eenige dagen in Bentong gepatrouilleerd te hebben; tijdens dezen tocht werden in 't geheel [illegible] vijanden neergelegd.

In Teunom-Panga onderwierpen zich T. Ali Pasei Tam[illegible] met eenige volgelingen en T. Gampong Pisang met [illegible] panglimas en talrijke volgelingen. De laatstgenoemde leverde voorloopig eenige vuurwapens in, w. o. 3 karabijnen M. [illegible]

Vrijspraak. De *Locomotief* meldt, dat de raad [illegible] justitie den beklaagde Moll, directeur van de Hand[illegible] vereeniging Moll, vrij heeft gesproken van de beschuldiging van te hebben overtreden het opiumreglement.

Strafzaak Hoorn. De zittingen in deze strafzaak betreffende onregelmatigheden in zake koeliewerving, w[illegible] den dagelijks voortgezet.

Duidelijk blijkt uit alles, dat vele lagere inlandsche amb-tenaren en beambten zich hebben laten betalen voor [illegible] uitreiken van passen. Op sommige plaatsen kost een [illegible] tien gulden, welk bedrag even als alle andere onkosten op het voorschot aan de contractkoelies wordt verhaald.

Gymnasium Willem III. Het gouvernement [illegible] geen beslissimg nemen, ten opzichte van het voorstel [illegible] den directeur van dit gymnasium, dr. Onnen, tot wijziging van het besluit van 17 Febr. 1902 n°. 21, betreffende [illegible] voorloopige toelating van jongelieden tot de hoogere [illegible] gerscholen. Het admissie-examen zal dus op denzelfden [illegible] als verleden jaar worden afgenomen.

Bandjermasin. Aan het plaatselijk blad van den [illegible] naam ontleent de *Javabode* het bericht, dat de opstandelingen in de Boven-Doeson te Soengei Manjarong eene ben[illegible] hebben opgeworpen, waarin zij hunne vrouwen in veiligheid hebben gebracht.

Ook de controleur van Tewak (Kahajan) heeft om zijn woning eene stevige palissadeering laten maken.

Een krachtig optreden wordt hoogst gewenscht geacht.

De assistent-resident der Boven-Doeson streken, de [illegible] Hesselaar, die een tweejarig verlof wegens ziekte naar Europa heeft gekregen, zal worden vervangen door den assistent-resident van Weert, van Barabei.

Dat deze ambtenaar bij keuze is bevorderd en derhalve buitengewoon voor zijn taak berekend schijnt te worden ge-acht, doet veel voor de toekomst verwachten.

Decentralisatie. Aan het *N. v. d. D. voor N. I.* ontleenen wij het bericht, dat in het ontwerp van decentralisatie van bestuur geen sprake is van het kiezen der burgerij van de leden van den gemeenteraad. Het geheele ontwerp komt neer op het treffen van hoogere belastingen die buiten de gemeente om worden aangewend.

Het gemeentebestuur wordt met 1 Januari 1905 ingevoerd en wel te Batavia en niet te Soekaboemi. Misschien wordt de afdeeling Mr. Cornelis bij Batavia getrokken.

De lokale werken voor Batavia worden geschat op f 2700[illegible] 's jaars, op te brengen door nieuwe belastingen, waarin ook ambtenaren zullen worden aangeslagen. Ze zal een progres-sieve gemeentebelasting zijn, waartoe de gemeentenaren in klassen zullen worden verdeeld.

Bij wijze van proef zal de regeering de leden van den gemeenteraad benoemen; het plan is dat de raad zal bestaan uit 25 personen, waaronder 4 oosterlingen.

Het ontwerp zal tegelijk met de indische begrooting van 1905 worden ingediend.

De gemeenteraad met den resident als voorzitter houdt slechts bijeenkomsten om de begrooting vastte stellen. De raad beslist over het onderhoud en den aanleg van wegen, pleinen, riolen, bruggen, slachthuizen, loodsen, schouwburgen, begraafplaatsen, straatreiniging, straatverlichting, brand-

---

het voetvolk in kolonnen, die de geheele breedte der vlakte beslaan, gelijk een machtige golf der zee, onophoudelijk voorwaarts rollende en steeds grooter wordende. Schaar op schaar rukt verder, terwijl de op elkaar kletterende wapens, de rammelende schilden en de zegezangen, de wilden strijders zelven en de aanschouwers in geestvervoering brengen. Nu en dan verlaat een der krijgers de massa, om zich vóór de tribune ter aarde te storten en hulde te brengen aan den »Koning der Koningen« door de aarde te kussen. Deze blijft echter rustig zitten op zijn met purper-fluweel bekleeden troon; slechts nu en dan stralen zijn oogen van innerlijke tevredenheid en trots, gepaard met een goedige uitdrukking.

Vele uren duurde de voorbij-marsch der geweldige legerscharen. Van een Europeesch standpunt, lijkt ons deze armee ongedisciplineerd en zonder taktiek, eene omstandigheid, waardoor de Italianen ze onderschatten. De kracht der Aethiopiers berust echter in hun beweeglijkheid en op de weinige behoeften, die de man heeft. Bij de eigenaardigheid huns lands, zijn dat eigenschappen, die hen onoverwinlijk maken. Zij zijn nooit te pakken als men ze hebben wil, plotseling echter overstroomen ze de velden met woeste snelheid; daardoor laten ze Europeesche troepen geen tijd, om zich te ontwikkelen.

Toen de laatste troepen voorbijgetrokken waren, stond de Keizer op, om het leger nog eens persoonlijk voorbij zijn gasten te doen defileeren. Dat was het glanspunt van het feest. In de verte hoorde men den doffen knal van een kanonschot en spoedig daarop zag men de legerscharen zich ten tweeden male in beweging stellen. De vuurmonden der artillerie op de omringende hoogten deden saluutschoten en uit duizenden geweren knetterde het vuur. De N j e g u s van verre reeds kenbaar door het roode zonnescherm boven zijn hoofd, reed vóór zijn lijfwacht. Op hem volgden de Ras, de Rijks-grooten en de fantastisch-wilde gestalten der galla-hoofden. Vervolgens het leger, in looppas, zingende en de geweren afschietende. De zon schittert op de schilden, de met metaal versierde hoofdtooisels en op de wapens. Daartusschen fladderen de witte S h a m a 's der soldaten, de bonte, zijden doeken, als turbans om het hoofd gewonden, de kleurige luipaard-vellen, die van de schouders afhangen, daarbij de gouden, zilveren, fluweelen, zijden versiersels en de trillende struisvederen op veler hoofden. Dit alles vormt een kleuren-symphonie van betooverende schoonheid. En de Keizer! Het paard, dat hij berijdt, met prachtige stoffen behangen; Hij in een wit Atlas-gewaad, waarover een met goud omzoomden purper kleurigen mantel, het voorhoofd versierd met een band van leeuwenmanen geweven, doorvlochten met goud, en vol afhangende gouden kettinkjes, het doet denken aan een Ridder uit de middeleeuwen.

Na zijn armee voorbij gevoerd te hebben, bestijgt de Keizer weder zijn troon, onder voortdurend kanongebulder en geweervuur. Priesters bewierooken hun Heer; de Rijksgrooten brengen hem op Oostersche wijze hun hulde. Vervolgens komen zangers en zangeressen — gelijk onze oude Barden — den lof bezingen van den »Koning der Koningen«.

Aldus eindigt het Aethiopische Zege-feest. Wij willen hopen, dat de krijgshaftige scharen, die ons heden een beeld hunner kracht gaven, nimmer weder gelegenheid zullen vinden, om hun land tegen Europeesche begeerigheid, met de wapenen te moeten beschermen.

Z. 21-1-04. Naverteld door ATHOS.

weer, schutterij, exploitatie tramwegen, geleidingen voor electrische verlichting, electrische krachtsoverbrenging, telefoon en politie.

Overleden. Blijkens een telegram uit Batavia aan het *Hbl.* is de oud-resident Faes aldaar overleden.

Eervol ontslagen. Bij K. B. is aan W. J. M. Michielsen, lid van den Raad van N. I., op zijn verzoek, met ingang van 4 Juli 1904, eervol ontslag verleend uit 's lands dienst, onder dankbetuiging voor de langdurige en trouwe diensten door hem aan den lande bewezen.

RECLAMES.

West-Indische Berichten.

Suriname. De verkiezingen voor vijf leden van de Koloniale Staten hebben plaats gehad. Zooals men weet had Mr. Heylidy, aftredend lid, zich niet weder herkiesbaar gesteld. Van de vier overige aftredende leden mochten de heeren J. A. Dragten, D. Coutinho en J. da Costa het genoegen smaken met een groote meerderheid weder naar de Koloniale Staten te worden afgevaardigd.

De heer K. H. Rergen, aftredend lid, bleef met ruim 70 stemmen achter bij den heer F. W. Hensen, die met 266 stemmen zijne plaats zal innemen, terwijl Mr. C. F. Schoch in stede van Mr. Heylidy werd gekozen.

Het Voorloopig Verslag der Koloniale Staten op het ontwerp tot wijziging der balata-verordening is verschenen. Vrij algemeen bleek men de meening te zijn toegedaan dat het geen aanbeveling verdiende om reeds voor het loopend seizoen de bepaling in werking te doen treden op het heffen van retributie naar de verkregen balata, wijl o. a. daarop voor de loopende contracten niet was gerekend. Daarom werd aan het bestuur in overweging gegeven om die bepaling niet voor 1 Januari 1905 van kracht te verklaren. Men meende verder o. a. dat de bepaling, volgens welke het onderzoek naar het voorkomen van bolletrie-boomen zal kunnen worden geweigerd aan aanvragers, van wie 't als vaststaand kan worden beschouwd, dat zij niet in staat zouden zijn om de gelden voor het onderzoek te verstrekken, aanleiding zou kunnen geven tot ongemotiveerde toepassing en bevoorrechting van den een boven den ander. Er worden bovendien reeds in het ontwerp aan houders van vergunningen verplichtingen opgelegd, welker niet nakoming op hen de straf van toepassing maakt van intrekking der vergunning en dat was volgens sommige leden voldoende. Alsof door 't daarop te laten aankomen niet toch ook het gespeculeer van beunhaasjes in de hand werd gewerkt.

Voorts werd de vraag gesteld waarom gewezen britsch-indische en javaansche contractanten niet ook bij goud- en balata-industrie mochten worden tewerk gesteld.

Het geschrijf tegen de firma Kersten is er zeker niet vreemd aan geweest dat hare principale, de Evangelische Broedergemeente, heeft aangevraagd dat haar een hooger subsidie worde uitgekeerd dan tot nu toe het geval was. Terwijl zooals reeds in de *Nieuwe Sur. Cour.* was uiteengezet die gemeente in Suriname het grootste aantal leden telt was zij met haar 3000 gulden subsidie er 't slechtst aan toe. Door den gouverneur is nu aan de Koloniale Staten, een wijziging der begrooting voor 1905 voorgesteld in dier voege dat aan de gemeente een subsidie van 16000 gulden zal worden toegekend.

Met de cacao-plantages gaat 't een treurig gangetje. We ontleenen aan de west-indische bladen dat reeds drie plantages te koop werden aangeboden, terwijl twee andere wellicht spoedig zullen volgen.

J. H. bepleit in *Onze West* nog eens hulpverstrekking van de zijde van het bestuur aan de noodlijdende cacaolanden. Of het baten zal? Moet de groote landbouw ten onder gaan?

Van drie andere plantages, Montrésor, Nieuwe Grond en Morgenster is het verzoek binnengekomen om hunne arbeiders ten behoeve van de publieke werken te mogen afstaan. Twee dier plantages maakten ten vorigen jare nog een redelijk product, ten minste te oordeelen naar het, door *Onze West* gepubliceerde productie-staatje.

Heeft men echter zijne arbeiders aan het bestuur afgestaan dan is men nog niet zeker, ze niet op een goeden dag weder thuis gestuurd te krijgen. Dit moet ten opzichte van een aantal britsch-indische immigranten in overweging zijn, die aan het kanaal bij Tout-lui-faut te werk gesteld werden en nog al lastig schijnen.

Er komen eerstdaags weer een tweehonderd britsch-indische immigranten van Marienburg los, waar men hen niet opnieuw tot een contract wil toelaten. Overigens was de vraag naar javaansche immigranten op de suikerlanden gering, men gaf aan Britsch-Indiërs de voorkeur.

Er is sprake van den aankoop van nog een land, Livorno, voor den kleinen landbouw. De *Surinamer* is over dat plannetje niet al te best te spreken en wijst op een vroeger door een commissie uitgebracht minder gunstig rapport over die plantage. De Britsch-Indiërs loopen intusschen al weer storm om zich grondjes op de, nog aan te koopen plantage, te doen toewijzen.

De perceelen van Johan en Margaretha zijn nu reeds alle aan Javanen en Britsch-Indiërs toegewezen, zoodat de verwachting dat het voor Javanen gereserveerde deel wel vol zou loopen zich heeft bewaarheid.

Omtrent den spoorwegaanleg ontleenen we nog aan de *Surinamer*, dat de rails in het begin van deze maand van Beekhuizen tot ongeveer 8,5 kilometer in de richting van het pad van Wanica gelegd waren.

De directeur der koloniale spoorwegen, Jhr. van Reigersberg Versluys, is den 25en Maart l.l. van een tochtje naar Kadjoe te Paramaribo teruggekeerd. De reis gold de verkenning van het tracé, zooals dit reeds voor de Maatschappij Suriname was vastgesteld. Dit tracé bleek over het geheel goed. Enkele wijzigingen werden echter noodig geoordeeld. Een onderzoek of de Mindrineti-vallei niet kon worden omtrokken, leverde een negatief resultaat op. Ten zuiden van het placer de Jong werden evenwel buiten verwachting savannes aangetroffen, waarheen het tracé zal worden verlegd, wijl daardoor besparing aan aanleg- en onderhoudskosten wordt verkregen.

Het plan van de door de stad aan te leggen spoorlijn moet door den gouverneur als volgt zijn vastgesteld.

Vaillantsplein — Heiligenweg — Waterkant — Saramaccastraat — Zwartenhovenbrugstraat met het verlengstuk voorbij Molenpad en over de Dominé-kreek.

In verband hiermede zal naast de steenen brug over de Steenbakkersgracht een ijzeren brug worden aangelegd terwijl de groote steenen brug over de Drambrandergracht zal worden afgebroken, om plaats te maken voor een platte.

Voor het geval dat deze lijn niet voldoende mocht wezen, zou een tweede lijn worden aangelegd van het Vaillantsplein langs de Dominé-straat en de Zwartenhovenbrugstraat, waar zij met de eerste zou samenvallen.

Omtrent de exploitatie van het Lawa-gebied ontleenen we aan de bladen dat de mijn-ingenieur A. J. Gruttelink den 5en dezer vergezeld van den landmeter E. Samson, 1ste opzichter en 30 arbeiders naar het district Marowijne zouden vertrekken voor een tocht, die vier maanden zou duren.

Onze West, die b. v. vernomen had dat tengevolge van de slechte weersgesteldheid de Compagnie des mines d'or haast geen boschnegers kon krijgen voor het transport langs de Marowijne, ried om de expeditie tot een meer gelegen tijdstip uit te stellen. Wij lazen niet of de raad in goede aarde is gevallen of niet.

„Of er goud gestolen wordt!" lezen we aan 't hoofd van ece artikeltje in de rechtzaalrubriek van dat blad, waarin dan wordt medegedeeld dat terecht staan en zullen terecht staan lieden, die enkel van het placer Gros een hoeveelheid van 2201 gram goud stalen, hetgeen een klein gedeelte moet worden geacht van de totale hoeveelheid van op dit éene placer gestolen goud.

We ontleenen verder aan hetzelfde blad het volgende omtrent een onderzoek naar goud op Dieu Merci:

„Dezer dagen werd een expeditie opgezonden naar 't placer Dieu Merci aan de Sarakreek. Het doel was een onderzoek in te stellen naar alluviaal goud en in 't bijzonder naar de aanwezigheid van kwarts. Wij waren in de gelegenheid een en ander van dit onderzoek, dat wel interressant was, te vernemen.

Men weet dat op dit placer herhaaldelijk prachtige vondsten zijn gedaan. O. a. van zware stukken gedegen goud. Het placer ligt trouwens in een streek die de bewijzen geleverd heeft rijk goudhoudend te zijn. Op kwartsgebied is echter aan de Sarakreek nog weinig gedaan. Verklaarbaar trouwens, daar het opvoeren van machineriën tot dusver met vrijwel onoverkomelijke bezwaren gepaard zou zijn gegaan. Daarin zal door den spoorweg naar Kadjoe verandering komen, zoodat de kwarts-rijkdommen in het gebied van de Sarakreek over enkele jaren van actueel belang zullen zijn.

Op Dieu Merci, waar het hierbedoeld onderzoek werd ingesteld, komen tallooze uitkroppen van kwartsgangen voor. Het goudgehalte van dit kwarts, voorzoover onderzocht, is buitengewoon hoog. Twee kilogram erts fijn gestampt, leverde 34 gram zuiver goud op. Elders werd op een diepte van enkele voeten een goudgehalte geconstateerd overeenkomende met een gehalte van 35 gram per ton erts. Uit het onderzoek leidde men af, dat de bergen op het placer grootendeels bestaan uit nestenriffen, waarven vele goudhoudend en die op hun beurt ingesloten zijn door goudhoudend diabas, andere door graniet en dioriet. Het diabas is aan de oppervlakte verweerd, doch op betrekkelijk geringe diepte nog in nagenoeg oorspronkelijken staat. Zware blokken en veel verbrokkeld graniet, vooral in de ravijnen, toonen het granietgebied hier aan.

Op de berghellingen worden ook losse kwartsen aangetroffen, soms van 5 à 6 ton gewicht. Sommige dezer blokken vallen bij een enkelen hamerslag uiteen. De bewerking daarentegen van het vaste gesteente, vereischt de rotsdril en den moker.

De dikte van de kwartsgangen en de vrij aanzienlijke lengte waarover zij aan den bovengrond kunnen worden gevolgd, doen vertrouwen stellen in hun continuïteit. Ettelijke kwartsmonsters werden verzameld, die nader chemisch zullen worden onderzocht.

Wat het alluviaal goud aangaat, aan den bergvoet werden battés gewasschen van 50 ct. waarde, een feit dat voor zichzelf spreekt. Overal waar de schop in den grond werd gezet werd goud aangetroffen.

Zulk een placer behoorde onder deskundige leiding op degelijke wijze te kunnen worden aangevat. Alluviale hydraulische exploitatie en machinale kwartsbewerking zouden hier hand aan hand kunnen gaan".

Vervolg der oorzaken van den achteruitgang van den Javaan en de middelen om dien te stuiten.

II.

(*Uit het Bondsblad*).

De dessa-irrigatie.

Met het onmiddellijk toezicht hierop is belast de mantri oeloe-oeloe. Zijne opleiding bestaat in het teekenen, op 't kantoor van den ingenieur en als het zijn tijd is, d. i. als hij familie is van een hoogen oom, dan wordt hij tijdelijk mantri. Van landbouw heeft hij niet het minste begrip, Zoo'n mantrie heeft voor veel te zorgen, zooals: voor de leidingen op de erven van Ass. Resident en Regent, (hoofdbezigheid, vooral als de respectievelijke echtgenooten van bovengenoemde titularissen nog al zwaar op de hand zijn) voor de passerleidingen voor de dammen en dessa-waterkeeringen, slokans, enz. te veel om op te noemen. Voorts moet hij dikwijls mee op inspectie met den ambtenaar voor de cultures; moet dikwijls verre tochten afleggen naar naburige districten om te confereeren met zijne collega's over water; wordt elken dag eenige malen geroepen bij den controleur; wordt in commissies benoemd, zooals raad Kaboepaten enz., verschijnt dikwijls als getuige voor de rol in aanhalingen van water-diefstallen, vooral in een suikerstreek, enz. enz.; in één woord: die man heeft zooveel aan zijn hoofd, dat het een onmogelijkheid voor hem is om bij zijne vele zorgen te denken aan hetgeen eigenlijk zijn vak is, n. l. den kleinen man van water te voorzien. Ook hier bedriegt dus weer de zuinigheid de wijsheid. In elk district heeft men een, zegge één mantri-oeloe, die in den regel eenige jaren noodig heeft voordat hij overal in zijn ressort één keer geweest is. Hij heeft zooveel heeren te dienen, dat het hem niet mogelijk is, alles af te doen, wat hem opgedragen is; het gevolg hiervan is dat hij begint met de printahs op te volgen van hem, die het hardste schreeuwt en daar de kleine man heelemaal niet schreeuwt, volgt, hieruit duidelijk, dat op zijn belang bijna niet gelet wordt. Dit is niet de schuld van den mantri, doch van onze bestuursorganisatie.

Wat gebeurt met het water? Het recht van den sterkste, d. i. hier van den machtigste, speelt in de watervoorziening een groote rol. Toestanden b. v. van petinggis, die in de oostmoesson sawahs aanleggen, en daarom al het water gebruiken, terwijl de kleine man nauwelijks water heeft om zijn polowidjo te begieten, liggen voor het grijpen. Als schrijvers overtuiging staat dan ook vast, dat een tweede sawah-bewerking slecht werken moet, in de eerste plaats voor den grond, die wisselbouw noodig heeft, en ten tweede omdat de dessa-politie over het water beschikt en er zoodoende voor den kleinen man niets overblijft. Hij kan zich dan ook niet voorstellen hoe 't mogelijk is, dat er nog ambtenaren B. B. gevonden worden, die voorstanders zijn van de 2e sawah-bewerking in waterarme streken. Wel aardig moet het voor een jeugdig ambtenaar zijn, om te influenceeren op een petinggi tot het laten slagen van een 2e sawah-bewerking, doch als hij op de hoogte was van de praktijken bij zoo'n gelegenheid, dan zou hij zoo'n toestand nooit in 't leven roepen. Ga naar een waterarme streek in de oostmoesson, zoek daar een sawah op, bebouwd met padi en vraag van wie die is, dan zult gij onveranderlijk ten antwoord krijgen: pettinggi, kamitoewa of petengan. Tevergeefs zult gij dan ook naar polowidjo uitzien, want daarvoor is geen water.

Hetzelfde wat in elke dessa in 't klein geschiedt, heeft in 't hoogland in 't groot plaats. Geen grooter waterverspilling dan daar, waar iedere petinggi of andere waardigheids-bekleeder vrij wel uit 't bereik van den mantri-oeloe, dammen aanlegt of verbreekt, 2 maal 's jaars sawahs bewerkt, en meestal het overtollige water in een djoerang gooit, waar het zich versnippert; ja zelfs zijn er gevallen, dat het op een stuk sawah uitloopt, waar het, zonder eenig nut aan te brengen, door den grond opgezogen wordt. Schr. heeft gevallen gezien van bewoners uit die bergen, die beweerden, geheele leidingen en dammen als hun persoonlijk eigendom (poesaka) te bezitten, en die hun diensten aanboden aan fabrieken of andere dessa's om die hun van water te voorzien. Een sterker voorbeeld van willekeurige beschikking over water door machtigen dier dessa's is wel niet denkbaar. Waar is de man, die zorgen moet, dat het overtollige water langs goed onderhouden leidingen door onderlinge dessa's geoccupeerd kan worden? Die man kan zich met zulke futiliteiten niet bemoeien, omdat hij voor de No. 100 van den regent, enz. moet zorgen. De plaats van den mantri-oeloe is dus niet in de kotta, maar in de bergen, bij 't begin van 't kwaad, waar hij zorgen moet, dat spaarzaam met het water wordt omgegaan en het overtollige naar beneden komt. Men ontneme hem allen arbeid, die geen betrekking heeft op dessa-irrigatie en zijn hoofdzorg zal dan wezen om er voor te waken, dat het water niet alleen door de machtigen gebruikt wordt, doch dat ook de kleine man zijn deel krijgt, en de dessa's door een oordeelkundige waterverschaffing om beurten in de gelegenheid gesteld worden hunnen aanplant te bewateren. Alle adertjesleidingen moeten afgeschaft worden en de waterrechten van elke dessa stelle men vast. Wanneer nu geschillen ontstaan over water, is het voor den betrokken ambtenaar onmogelijk om een beslissing te nemen, daar waterrechten nergens omschreven staan. Ons eerste werk moet dus zijn het corps mantri's oeloe-oeloe te vergrooten, b. v. elk district twee, waarvan een in 't hoogland en een in 't laagland verblijf houdt. Alle leidingen worden onder toezicht in heerendienst onderhouden en niet, zooals nu gebeurt, tegen het invallen der regens een weinig uitgediept door eenige dessa-lieden. Men bepale voor eens en voor al op hoeveel water en op welken tijd elke dessa recht heeft; men schaffe de tweede sawahbewerking af, en stelle daarvoor in de plaats: doelmatigen aanplant van polowidjo. Hierbij zij men voorzichtig. Als eene geheele afdeeling djagoeng gaat planten, of in 't algemeen éénzelfde product, zal de marktwaarde zoodanig dalen, dat de opbrengst dikwijls de onkosten niet kan dekken. Men verdeele, bij de bepaling, welk product geplant zal worden, de diverse districten in plantkringen, zoodat het eene district b. v. plant djagoeng, het andere ketella, een derde lombok, enz.

Men vorme een apart corps mantri's oeloe-oeloe, die men b. v. te Buitenzorg opleidt voor den landbouw, zoodat zij als deskundigen kunnen optreden, wanneer zij moeten beslissen, welke aanplant veel en welke weinig water noodig heeft, en in welke periode van den groei zulks het geval is. Hierdoor wordt voorkomen, dat b. v. een jonge djagoengaanplant, die dagelijks water noodig heeft, evenveel water krijgt, als een oude aanplant, die gerust vier à vijf dagen er buiten kan. In elke afdeeling stelle men een ambtenaar aan, met den titel van assistent-wedono, die de dessa-irrigatie van de geheele afdeeling onder zich heeft; hij worde bij keuze aangesteld uit de mantri's-oeloe. Van veel belang is het, dat hij de gesteldheid van den bodem op een prikje kent, dus geen mantri-oeloe van Madioen als ambtenaar over plaatsen naar Japara, alleen omdat hij een neef is van den regent. De ambtenaar staat voortdurend in verbinding (telefonisch) met alle mantri's-oeloe in zijne afdeeling, zoodat, bij bandjirs of droogte, de leiding in één hand berust. Deze ambtenaar staat natuurlijk onmiddellijk onder den ingenieur en zijn *eenige* bezigheid *moet* zijn: het controleeren der mantri's oeloe.

Is de watervoorziening in orde, dan kan veel goed gemaakt worden, wanneer de rijstoogst mocht mislukken. Goed geslaagde polowidjo brengt dikwijls meer op, dan uitgeputte sawahs aan rijst kunnen afleveren. Is de irrigatie in orde, dan zullen verscheidene dessa's hunne zaadbeddingen (pinians) met bronwater kunnen aanleggen. In de maanden September en October worden alle leidingen door de mantris goed nagezien, daar elke planter bij ondervinding weet: hoe schooner de leiding, hoe vlugger het water stroomt, hoe meer pinians men van dat water kan aanleggen. Met hetzelfde water, waarmee nu één pinian wordt aangelegd, zullen dan minstens drie zaadbeddingen aangemaakt kunnen worden. Zoo moet getracht worden de pinians onafhankelijk te maken van den regenval. Dit is een hoofdvoorwaarde voor het slagen van de rustcultuur en alleen te bereiken door eene goede irrigatie. De tijdelijke dammen, die elk jaar ten koste van veel arbeid en materiaal door de bevolking worden aangelegd, vervange men door definitieve. Hierdoor wordt voorkomen, dat door 't wegslaan van de tijdelijke dammen door bandjirs, sawah's soms 10 à 14 dagen moeten wachten op water, wat bij jongen aanplant de oorzaak kan worden voor het afsterven der padi.

Daar waar fabrieken zijn, moeten deze bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud. Met een beetje stuurmanskunst is deze maatregel heel goed door te voeren. De bevolking zorgt b. v. voor de werkkrachten en de fabriek voor het materiaal. Waar geen ondernemingen zijn, zou m. i. graag ieder een kleinigheid bijdragen om van de soesah van die tijdelijke dammen af te zijn. Laat ons aannemen, dat een 20 tal dessa's profijt van zoo'n dam heeft, dan zou misschien f 0.25 per hoofd voldoende zijn om de def. dammen te onderhouden. Alleen bij groote beschadigingen zou dan de bevolking moeten uitkomen. Was bemesten voor den grond een hooge eisch, niet minder noodzakelijk is eene goede dessa-irrigatie. Hiervoor is noodig: ontheffing van allen arbeid van den mantri oeloe-oeloe, die niet in verband staat met de irrigatie. Door hunne landbouwkundige opleidingen zijn zij ook de aangewezen personen om toezicht te houden op de bewerking der gronden, waarop schr. later zal terugkomen. De uitbreiding van dit ambtenaarscorps zal zooveel niet kosten, want een mantri heeft een begintraktement van f 30.—. Met woekerrente krijgt de staat dit kapitaal terug, door de toename van de welvaart onder zijne onderdanen.

De grondbewerking.

Toont schrijver hierboven aan, dat de tegenwoordige ambtenaar B. B. de persoon niet is om toezicht te houden op den landbouw, hieronder wil hij trachten aan te toonen, op welke wijze daarin voorzien kan worden. Hierbij keert hij terug tot den mantri-oeloe, die immers zijne opleiding in die richting gehad heeft. Bovendien moet de watervoorziening en het toezicht op den landbouw in één hand berusten. De ambtenaren v/d. cultures vereenige men dus tot een apart corps met landbouwkundige opleiding. Aan het hoofd van dit departement plaatse men een flinke persoonlijkheid, die in de eerste plaats 't javaansche volkskarakter, de taal en de zeden en gewoonten volkomen kent. Dus s. v. p. geen dokter in de plantkunde, zoo van de schoolbanken, omdat hij o zoo goed de latijnsche benamingen van de div. gewassen kent. In de eerste plaats moet die man zijn: indoloog en in de 2e pas dokter in de plantkunde. In elke residentie plaatse men één inspecteur voor de cultures, onmiddellijk onder den Hoofdinspecteur; van welke één in Oost-, één in Midden- en één in West-Java. In elke afdeeling plaatse men een controleur v. d. cultures, die met den ingenieur confereert over de watervoorziening. Van deze titularissen moet in elke residentie één aanwezig zijn, speciaal voor de dessa-irrigatie.

De controleur heeft onder zijne bevelen de bovengenoemde mantri's oeloe en bovendien nog den ambtenaar-depothouder v. d. zaadpadi met de mantri's magazijn-meester (mantri goedang), waarover later. Deze controleur moet physiek geschikt zijn, daar hij voor een groot deel van de maand op tournée is. Nu hebben wij een behoorlijken staf, die controle kan uitoefenen en die is hoog noodig. Een volk, dat door zijne petinggi's naar de sawah gedreven moet worden om die te bewerken, heeft getoond zijn eigen belang niet in te willen zien; kan daarom niet op eigen beenen staan en heeft harde meesters noodig om het aan zijn plicht te herinneren. Vroeger was de angst voor den petinggi zoo groot, dat eene kleine opwekking om te werken voldoende was om aan den gang te gaan. Het dessahoofd wist den *luien* Javaan wel te vinden. Hij regeerde met de karwats, doch laat hij dit nu eens probeeren? Juist die luie elementen zijn nu een bron van veel zorg van den dorpsvader. Deze onverlaten spelen in den regel vliegende-procureur en, te lui om te werken, zijn zij er steeds op uit om van elke onregelmatigheid partij te trekken. Als er geen perkara's zijn, dan worden ze gemaakt. In hare overdreven zorg voor den kleinen man, heeft de regeering zijn troetelkind over het paard getild. De angst, dat een der dessa-schavuiten eens loon naar werken zou krijgen in den vorm van een flink pak rammel, heeft de vaderlijke zorg zoo uitgebreid, dat iedere dessaman nu als 't ware in een glazen kastje staat. De particulier moet zich laten hoonen, de burgervader heeft geen macht meer over zijne gemeente, de ambtenaar is huiverig om zelfs een dessaman hard aan te spreken; de Eur. ambtenaar wordt voor den gek gehouden enz. Als al deze ongerechtigdheden nu maar één goede zijde hadden, nl. dat de welvaart er op vooruitgegaan was, dan zou die moederlijke zorg toch nog voor iets nuttigs zijn geweest. Wat blijkt nu? De dessaman is brutaal geworden en lui. Dit is dan ook de reden, dat de bewerking der sawah dikwijls zoo wanhopig slecht is. Laat ons eerst nagaan, hoe die bewerking moet zijn en dan oordeelen, of door het meerendeel zoo gehandeld wordt.

Met de eerste regens in October moet de sawah omgeploegd worden. Deze sawah ligt meestal al een 8 à 9 maanden braak en is zoo hard als een steen. Een eerste eisch is dus, dat de grond tijd heeft om uit te zuren. Het gevolg van de eerste omploeging is dan gewoonlijk, dat de harde bovenkorst eenigszins wordt gebroken door de primitieve ploeg. De zon kan doordringen en een begin van uitzuring volgt. Bij den volgenden regen gebeurt het ploegen nog eens, doch nu dieper en zoo blijft de omgewoelde grond liggen, goed blootgesteld aan de vruchtbaarheid aanbrengende zonnestralen, totdat de regens invallen of irrigatie-water aangebracht kan worden. Daarop volgt de natte omploeging, gevolgd door egging en de grond is plantklaar.

Hoe gebeurt het planten in den regel? Van de voorbewerking geen sprake; de harde korst moet door gestadige regens veranderen in een modderpoel, dan worden fluks karbouwen gehuurd, eenmaal omgeploegd (want elke dag langer kost meer huur) en daarna geplant. De grond heeft niet uit kunnen zuren, doch is van een harden korst een modderpoel geworden. Voegt men daarbij slechte bibit, duur gekocht (een amat geleend, na den oogst drie terug) dan kan elkeen begrijpen, dat de productie niet meevalt. De landbouwer is in den Javaan achteruitgegaan, zeide schr. reeds hierboven, en hierin moet met alle beschikbare middelen voorzien worden. De Javaan moet inzien, dat het niet aangaat om het gouvernement voor zich te laten zorgen, doch hij moet leeren zelf de handen uit de mouw te steken en begrijpen, dat de tijd voorbij is, dat hij een stuk boschgrond om te kappen heeft, om weer versche gronden te krijgen, die hij slapende kan bewerken.

Gelukkig zijn er nog uitzonderingen, vooral onder het oudere geslacht, dat nog gewend is aan de tucht van vroegere jaren en geen aansporing noodig heeft om te werken voor vrouw en kinderen. Als ook deze gestorven zijn en alleen de jongere generatie overblijft, opgevoed in luiheid, procureursstreken en de regeering beschouwende als de pijp-kaneel, waaraan hij naar hartelust zuigen kan, wordt de toestand nog ellendiger. Des te bedroevender is dat voor ons, omdat wij zelf de oorzaak er van zijn. Wij hebben gehaald, geplukt, gezogen tot er niets meer te zuigen is. Wij hebben den Javaan heerendiensten laten verrichten, die de schatkist millioenen uitspaarden, doch daarmee al zooveel van den man gevergd, dat ons de moed ontbreekt om heerendiensten van hem te vorderen, die broodnoodig zijn voor 't volkbestaan, o. a. zooals ik hierboven aantoonde met het onderhoud der dessa-leidingen. Nu is de tijd aangebroken, dat wij den Javaan vrijstellen van alle heerendiensten en hem daarentegen dwingen om zijn belang in te zien, om hem te dwingen oordeelkundig te werken voor zijne vrouw en kinderen en zoo mogelijk tot welvaart te geraken. Er uit met het ouderwetsche idee van den doorsnee-Javaan: „als ik te eten heb, (veel na den oogst en weinig, op hongerlijden af, daarna) één of 2 stel kleeren per jaar en wat over voor slametan's, huwelijken, besnijdenissen enz., dan heb ik genoeg!" Een volk, dat zoo redeneert, kan niet welvarend worden en wil de regeering het zulks toch maken, dan moet zij beginnen met vaste hand de hervormingen aan te pakken. In de eerste plaats de rijstcultuur, doch daaraan ook tijd geven door afschaffing der heerendiensten. Alle schijnheilige maatregelen tot bevoorrechting van de enkele schoften in de dessa's tegen priaji's, dessahoofden en industrie late men varen. De doorsnee-javaan is: een goed kind, maar vooral een k i n d, waarop het spreekwoord van de vinger en de hand voortreffelijk van toepassing is. De regeering heeft tot nog toe alleen den dessaman g e d w o n g e n om diensten te presteeren, die de schatkist ten goede komen, nu dwinge zij den dessaman met ij z e r e n hand om alles te verrichten, waardoor hij zelf 't directe voordeel trekt. Zoolang deze overtuiging niet in alle ambtenaren vast doorgedrongen is, zal opheffing uit het verval onmogelijk blijken.

Behalve dus bemesting en eene goede dessa-irrigatie krijgen we een derde voorwaarde: eene doelmatige bewerking van den grond. Hiermede stappen wij van dit deel van ons opstel af en gaan wij een volgenden keer over tot de van gouvernementswege verschaffing van bibit.

(*Wordt vervolgd.*)

INGEZONDEN.

Een Oostersche Sherlock Holmes.

Vrij vertaald uit het Maleisch.

Sjech Mazni, een leerling van Imam Sjafei, verhaalt het volgende:

Op zekeren avond bij helderen maneschijn ging ik met den Imam wandelen en na de wandeling begaven wij ons naar de moskee. Op het door de maan helder verlichte voorplein zagen wij een aantal menschen liggen slapen.

Terwijl wij bij een hoek van de moskee zaten te praten, kwam een man haastig het plein oploopen, bekeek met aandacht de gezichten der slapenden en wilde zich toen weer verwijderen.

„Weet gij, wat die man hier komt doen? vroeg de Imam, Neen, antwoorde ik, hoe zou ik dat weten.

„Die man heeft een slaaf", zeide Iman Sjafei, „die weggeloopen is en die slaaf is een Abyssiniër, die blind is aan het linkeroog en op dit oogenblik in de gevangenis zit. Ga hem maar eens vragen, wat hij hier komt zoeken".

Ik deed dat en de man antwoordde: „O Sjech, ik zoek een gedroschte slaaf, een Abyssiniër", Daarop vroeg ik hem: „Waaraan is die slaaf van u te herkennen"?

De man antwoordde: „hij is blind aan het linkeroog".

„Dan zit hij in de gevangenis", zeide ik tot hem, „laten wij maar eens samen gaan kijken".

En inderdaad, wij vonden hem in de gevangenis.

Ik keerde toen weer naar de moskee terug, zette mij bij

den Imam neder en zeide tot hem: »O Imam, door welke bovennatuurlijke macht zijt gij dat alles te weten gekomen?«.

»Wel Mazni«, antwoordde de Imam, »dat is heel eenvoudig«.

»Ik begreep, dat die man een weggeloopen slaaf zocht, omdat hij zoo haastig binnenkwam en ik veronderstelde, dat die slaaf een Abyssiniër is, omdat hij alleen keek naar de gezichten van de zwarte menschen«.

»Dat die slaaf aan het linkeroog blind is, leidde ik af uit de omstandigheid, dat de eigenaar alleen keek naar den linkerkant van de gezichten der slapende Abyssiniërs, en dat die slaaf in de gevangenis zat, was wel te verwachten. Immers de Profeet — God zegene en behoede hem — heeft zelf gezegd: »Voorwaar ik zeg u, als een Abyssiniër honger heeft, dan steelt hij en als hij verzadigd is, dan zoekt hij het gezelschap van de vrouwen«.

»Nu kon ik veilig aannemen, dat hij na weggeloopen te zijn, honger kreeg; hij heeft toen moeten stelen, is gesnapt en in de gevangenis gezet«.

B.

JENEVER OF OPIUM.

Geachte Redactie,

Toen een paar weken geleden uw medewerker, die het Weekoverzicht schrijft, de rede besprak, die de heer Hansen (Boeka) bij het Congres voor Kinderbescherming heeft gehouden, kwam hij tot de veronderstelling, dat deze zich vergiste, toen hij sprak van misbruik van sterken drank door den Indischen Inlander en eigenlijk opiummisbruik bedoelde. Die medewerker, wiens Weekbericht ik altijd met genoegen lees, maakte hier toch eene niet gegronde opmerking; zeker ook omdat hij niet had gelezen, wat Boeka ter zake drankmisbruik door den Inlander schreef in „De Indische Gids".

Ik heb in O. Indië nog al goed rondgekeken en ook ik ben van meening, dat het, meer dan nuttig, gebruik maken van sterken drank door de Inlanders in O.-Indië hand over hand toeneemt en waar nu de Regeering terecht het opium-misbruik bestrijdt — meer in theorie dan in praktijk, zeggen sommigen — is het zeker ook haar plicht, om alles te doen, wat in haar vermogen is, om het gebruik van alcohol niet alleen te beperken, naar dit zeer schadelijk vergif buiten dessa en kampong te houden. In de groote steden zal er niet veel aan te doen zijn, het is daar een schadelijk deel van de Westersche beschaving!

Van Westersche beschaving in een Oostersch land ben ik anders niet zoo'n groot vijand als Boeka toen op 't Congres was en als hij dit trouwens ook toonde te zijn in zijn artikelen over de Inlandsche Hoofden op Java, dat eveneens in „De Indische Gids" voorkomt.

Wanneer hij er zich in dat stuk zoo over verheugt, dat de Regeering het verzoek van Raden Adjeng Kartini en Roekmini om naar Nederland te gaan, heeft afgewezen, is hij er ook zeker tegen, dat ontwikkelde Inlanders tot het volbrengen hunner studiën naar Europa komen.

Zou Japan in dien korten tijd geworden zijn, wat het nu is, als de voormannen op het gebied der ontwikkeling niet naar Europa waren gegaan voor hunne vorming en studie?

Mag ik voor deze opmerkingen in uw, meer en meer gelezen, blad een plaatsje verzoeken.

Uw Dw.
v. P.

Vooruitgang in Britsch-Indië.

Aan de Redactie van 't Kol. Weekblad,

Wanneer ik, vooral in de laatste tijden, iets lees over den minder voordeeligen toestand in Ned. Oost-Indië, dan staat er altijd als eene soort troost bij: dat het in Engelsch-Indië niets beter gaat dan bij ons. Hoe is dit nu te rijmen met het ondervolgende, korte bericht over den vooruitgang van dat land, dat ik in de Nieuwe Rotterdammer van 22 April heb gevonden:

»**Financiën in Britsch-Indië.**

Aan hetgeen de Times vermeldt uit de begrootingsrede van Lord Curzon, 30 Maart jl. gehouden, ontleenen wij het volgende:

In de vijf jaren, dat Lord Curzon onder-koning is geweest, zijn de inkomsten van Britsch-Indië gestegen van £ 68½ tot £ 83 millioen; gedurende vijf jaren is er een reeks van batige overschotten geweest, van gemiddeld £ 3,000,000 per jaar; het crediet van het land is derhalve gestegen, hetgeen blijkt uit den koers, waartegen de roepeileeningen nu kunnen worden uitgegeven; de spoorwegen, wier lengte is vermeerderd met 4650 mijlen, en nu 27,150 mijlen bedraagt, hebben gemiddeld een batig saldo opgeleverd van £ 466,000, en in het laatste jaar een netto-inkomen van £ 855,000; de gemiddelde netto-inkomsten, uit de irrigatie verkregen, bedroegen £ 823,000.

De invoer van goud en zilver, welke in het tijkvak 1894—99 eene waarde van £ 25 millioen vertegenwoordigde, is tot £ 46 milloen in de laatste vijf jaren gestegen. Het saldo te goed der inleggers bij de spaarbanken, dat in 1870 £ 1,000,000 bedroeg, bedraagt nu meer dan £ 7½ millioen, waarvan 9/10 gedeelte toebehoort aan Indiërs, terwijl de particuliere deposito's bij de verschillende banken in Indië in dezelfde periode zijn toegenomen van £ 6,600,000 tot £ 28,500,000.«

I. I. G.

Van Vreemde Koloniën.

Katoencultuur in de engelsche koloniën. Nu eindelijk ook ten onzent bevordering der katoencultuur in de koloniën ernstig ter hand schijnt te zullen worden genomen, is 't wellicht niet ondienstig eens na te gaan, wat voorshands de resultaten zijn van de, door de „Britisch Cotton Growing Association", met name in Britsch West-Afrika op touw gezette ondernemingen.

De *West-African Mail* gaf onlangs een overzicht van de door genoemde Vereeniging uit verschillende deelen der afrikaansche kust ontvangen rapporten, waaraan wij 't volgende ontleenen:

De heer Hoffmann, de door de Vereeniging naar Lagos gezonden deskundige, schreef o. a., dat men in de kolonie algemeen belang begint te stellen in de katoencultuur, welke nu reeds een uitgestrektheid van 20.000 acres in beslag neemt. Wat de arbeidskrachten aangaat, gaf de heer Hoffmann te kennen, dat die in voldoende mate zijn te vinden. „Gij kunt, schreef hij, op alle krachten rekenen, waarover gij voor uwe aanplantingen wenscht te beschikken, mannen, vrouwen en kinderen. Allen houden van het engelsche geld en vragen niet anders, dan te werken om het te kunnen verdienen."

Uit Sierra Leona meldde de heer Shelby-Neely eveneens, dat hij nog nooit zulke arbeidzame lieden en zulke geschikte arbeiders had aangetroffen, als onder de luitjes, die nu onder zijne bevelen aan het werk waren. Hij had een terrein ter grootte van 10.000 acres nabij den spoorweg naar Mayambo gehuurd en daar de werkzaamheden aangevangen met 400 inlanders. Later had hij nog 50 inlanders aangenomen, maar 't toen door gebrek aan katoenzaad daarbij moeten laten. De inboorlingen begonnen hem ook 't, op den eigen grond geteelde product te verkoopen, de opbrengst waarvan door hen voor de aanschaffing van uit Europa aangevoerde artikelen wordt besteed, zoodat 't mes van twee kanten snijdt.

De katoen van Sierra Leona laat zich in drie soorten verdeelen: — de bruine kortvezelige katoen — de crême kleurige katoen, die op het egyptisch product gelijkt, maar wat grof, doch sterk en van goede lengte is — de zuivere witte katoen, waarvan de aanplant door de Vereeniging ter hand genomen is.

De heer Neely heeft de opdracht om alle katoen op te koopen, die de inboorlingen bij hem brengen. Dit is wel de manier om den aanplant door de lieden zelven te bevorderen. Zooals inboorlingen den heer Neely verzekerden, was de vrees, dat ze met den oogst zouden blijven zitten niet in de laatste plaats oorzaak geweest, dat er nog zoo weinig katoen verbouwd werd.

Aan de Goudkust zijn, volgens den expert Fisher, nog te groote bezwaren aan 't vervoer verbonden om er aan te kunnen denken, daar de katoencultuur op eenigszins uitgebreide schaal te beoefenen. Werkkrachten waren er anders genoeg te krijgen.

Voor Zuid-Nigeria werd de ambtenaar James ter beschikking van de Vereeniging gesteld om een proef met de katoencultuur te nemen in de vlakten van Sabo. De proef zou over een uitgestrektheid van 32000 acres worden genomen. De bodemgesteldheid moet er, volgens verklaringen van den expert der Vereeniging, zich uitstekend voor die cultuur leenen.

De heer James vertrok den 2den dezer uit Liverpool, aan boord van de „Nigeria" met twee engelsche pachters uit Kent en Cheshire, terwijl tegen het einde dezer maand een zeker aantal katoenplanters uit de Vereenigde Staten naar Nigeria zouden vertrekken. Dit alles gaat uit van de British Cotton Growing Association, die den heer James nog met een zeker aantal ploegen, andere landbouwgereedschappen en een 6tal ezels heeft opgeknapt, terwijl hij op de Kanarische eilanden nog twintig ossen en muildieren voor het werk in de velden moet opkoopen.

Terwijl de engelsche katoennijverheid aldus doende is, om zich in West-Afrika een nieuwe voorraadschuur te scheppen, geeft de bestaande katoencultuur in een ander deel van 't uitgestrekte Empire, met name in Britsch-Indië, alle reden tot tevredenheid. De oogst 1903—1904 wordt op 2.874 893 balen elk van 400 ponden geschat, hetgeen overeenkomt met een hoeveelheid van ongeveer 479.150 tonnen of omstreeks 3.785 tonnen meer, dan de oogst van het jaar te voren bedroeg, toen reeds 150.000 tonnen meer waren binnengekomen dan het gemiddelde in de vijf voorafgaande jaren aanwees.

Engelsch-Indië heeft, wat katoen-uitvoer aangaat, in het jaar 1903 een heelen sprong gemaakt. Terwijl in de periodes, April tot en met 31 December 1899 tot en met 1902 de uitvoer gemiddeld omstreeks 135000 tonnen bedroeg, werden in de laatste 9 maanden van het jaar 1903 niet minder dan 247000 tonnen uitgevoerd.

Ook voor dit jaar moet voor de gelijknamige periode een hoeveelheid van 250000 tonnen ten behoeve van den export gereed liggen en daar nu Japan, anders een groot afnemer van engelsch-indische katoen, op 't oogenblik aan iets anders te denken heeft, dan aan 't fabriceeren van katoentjes, zal er ook voor de europeesche katoennijverheid nog wel wat overschieten, doch niet te geef. De prijzen, die in het laatste kwartaal van 1903 te Bombay gemiddeld om de 239 roepijen per *kandy* van 784 ponden of ongeveer 25 centen het pond liepen, leggen een neiging tot stijgen aan den dag.

Gedroogde bananen of pisang. Wel niet héél lang, maar toch nog 'n tijdje, voordat de vertegenwoordiger van een engelsch syndicaat den Surinamers moest komen vertellen, dat er tegenwoordig met vruchtenexport in sommige koloniën goed geld te verdienen valt, had men daarover in de fransche koloniën reeds zijn gedachten laten gaan, tot nu evenwel met negatief of wel nagenoeg zonder succes. Dat neemt echter niet weg, dat er uit de daar of ten behoeve daarvan in 't moederland genomen proeven, nog wel iets voor anderen te leeren valt.

Zoo werden in den Jardin Colonial te Nogent in Frankrijk proeven genomen met het drogen van bananen. Sedert eenige maanden worden van de kust van Guinea bananen gezonden naar de parijsche markt. Daar die kust slechts een viertiendaagsche geregelde verbinding met het moederland heeft, zouden alle vruchten, die tusschen twee vertrekdagen rijp worden, verloren zijn, daar het plaatselijk verbruik niet in staat is zoo groote hoeveelheden te consumeeren. Zulk een productie-verlies zou al te zwaar wegen op de algemeene onkosten eener geregelde aanplanting. Men heeft er toen over gedacht, of 't niet mogelijk ware de vruchten, die niet voor uitvoer in aanmerking konden komen, wijl ze niet op het juiste oogenblik beschikbaar zijn, te drogen evenals dit met vijgen, pruimen en andere vruchten geschiedt.

De proeven in den Jardin Colonial hebben die mogeheid aangetoond. Van een zending bananen van de kust van Guinea werd een hoeveelheid van 20,5 kilogrammen, die geschild 13,37 kilogrammen aan vrucht opleverden, voor de proef bestemd.

De drooginrichtingen waren van de types Mayfarth en Waas. Voor elk der types werden 5 kilogrammen aan vrucht aan de proef onderworpen.

Het type Mayfarth leverde 1,5 kilogram, dat van Waas 1.38 kilogram of resp. 30 en 27,6 percent aan gedroogde vruchten op.

Het verkregen product zag er zeer goed uit, de banaan neemt een ietwat grijze kleur aan en de suiker, welke de vrucht bevatte, vormt aan de oppervlakte een ietwat stroopachtig laagje. De smaak is aangenaam en indien het drogen langzaam genoeg plaats heeft, behoudt de vrucht haar aroma.

Een tweede proef met het toestel van Waas had ten doel om zoo zuiver mogelijk, zoowel rendement aan product, als verbruik aan brandstof en duur van de bewerking te bepalen.

Het drogen geschiedde daarbij zoo langzaam mogelijk om alle caramelvorming der suikerbestanddeelen te voorkomen, en leverde 20,9 pct. aan gedroogde vruchten op van de geschilde hoeveelheid.

Het verbruik aan brandstof bedroeg 15,62 kilogrammen en de duur van het drogings-proces 11 uren. Deze duur is niet lang, wanneer men in aanmerking neemt, dat voor het drogen van pruimen een duur van 16 tot 18 uren wordt vereischt.

Het klein-model toestel van Waas kan in één keer 55 kilogrammen geschilde bananen drogen. Er bestaan echter grootere modellen, die belangrijke hoeveelheden in eens kunnen verwerken.

Deze proeven leidden dan tot het volgend resultaat: Een tros met een gemiddeld gewicht van 20 kilogrammen levert 3 kilogrammen gedroogde vrucht op, waarvan de waarde geschat wordt op 1 frank het kilogram, zoodat voor elken tros een zeer redelijken prijs kan worden gemaakt.

Deze proeven zullen aan de kust van Guinea met de verschillende, daar voorkomende bananensoorten worden voortgezet en intusschen worden pogingen in het werk gesteld om den handel willig te maken om het product aan te nemen.

Zou ook voor onze koloniën niet iets in die richting kunnen worden gedaan of met kracht aangepakt?

Spoorwegen in Afrika. Wanneer Frankrijk ook de eerste europeesche mogendheid was, die op afrikaanschen bodem een spoorweg aanlegde, moet toch worden geconstateerd dat het sedert weinig vorderingen heeft gemaakt.

Engeland staat op het oogenblik vooraan in de rij der landen, die de rails in dienst stellen van de ontwikkeling van het zwarte werelddeel.

Op het oogenblik zijn omstreeks 21,000 kilometers spoorweg in Afrika in exploitatie, verdeeld als volgt over de verschillende landen en koloniën:

Egypte		4,646	kilometers.
Congostaat		398	„
Duitsche koloniën		244	„
Engelsche	„	9,747	„
Fransche	„	5,167	„
Italiaansche	„	28	„
Portugeesche	„	943	„

Bij de beoordeeling van het aandeel, dat de verschillende landen aan de spoorwegen voor de ontwikkeling hunner bezittingen toekennen, dient evenwel niet uit het oog te worden verloren dat het grootste gedeelte der spoorwegen in engelsche koloniën te vinden is in Zuid-Afrika en langs de strategische Kaap-Cairo-lijn, met hare vertakking langs de Oeganda-baan. De Kaap-Cairo-lijn is nog wel niet geheel gereed, er ontbreekt tusschen Rhodesia en Kartoem nog 'n heel stukje aan, maar 't plan schijnt toch niet zoo onuitvoerbaar te wezen, als wel eens is vooronderstelD.

Toch rijst de vraag of Engeland niet verstandiger zou doen met, in dit opzicht, zich meer aan zijn west-afrikaansche bezittingen te laten gelegen liggen, waar het verkeerswezen herhaaldelijk in engelsche koloniale kringen zelve aanleiding tot, naar 't schijnt meer dan gerechtvaardigd mopperen gaf, zoo b. v. waar langs het strategisch lijntje, dat de hoofdplaats van Asjanti, Koemassie, met de kust verbindt, een exorbitant hoog tarief in werking is om de dure aanlegkosten er uit te halen.

Dat alles echter in West-Afrika nog al te wenschen overlaat, weten we ook reeds van een imperialist van het zuiverst water, den heer Morel, directeur van de *West-African Mail* die in zijn „West-Afrikaansche vraagstukken" over die kust een boekje open deed en b. v. op 't voorbeeld van de Franschen in die buurt, met uitzondering van Fransch-Congo (alles wat van den Congo is, is voor dezen publicist des duivels) wees. De stommerik stelt nu evenwel niet voor om, daar waar zijn landgenooten de zaken zoo treurig laten liggen 't bordje „te koop" aan te slaan, maar je proeft er toch weer den imperialist uit, om naar 't voorbeeld van anderen, zelf te trachten er iets van te maken.

Een onbedachtzaam woord. Men weet dat er onlangs in de bovenstreken van Fransch-Guyana wat aan 't handje geweest is tusschen maraudeurs, die eenvoudig op de terreinen van concessionarissen van goudmijnen voor eigen rekening aan het goudwinnen gingen en de gendarmes, die op hen afgezonden werden, het hazenpad deden kiezen. Wat konden dan ook zoo'n paar gendarmes uitvoeren tegen 'n 150 welgewapende kerels, die niets te verliezen hadden? Sedert is er een patrouille op afgezonden, die ettelijke maraudeurs mee naar de hoofdplaats heeft genomen, waar sommigen hunner, tot groot soulaas van de talrijke vrienden onder de bevolking, reeds wêer op vrije voeten zijn gesteld; anderen schijnen er evenwel niet zoo goed af te zullen komen.

In dit stadium van deze aangelegenheid komt 't ons minstens onbedachtzaam van de zijde van den gouverneur, Grodet, voor om zoo openlijk partij te kiezen voor elementen, die zich tegen de bestaande orde van zaken verzetten, als deze dignitaris deed in zijne openingsrede van de zitting van den Conseil Général van Fransch Guyana op den 17en Maart ll.

Die zitting was o. a gewijd aan de bespreking van, in de bestaande mijnwetgeving van 1881 aan te brengen wijzigingen. De gouverneur merkte naar aanleiding daarvan op:

„De nieuwe voorschriften moeten den *vinder* beschermen, den man, die een nieuwe bron van rijkdom ontdekt. Het gaat niet meer aan om toe te laten, dat de kapitalist, die van zijn goudconcessie geen gebruik maakt of de exploitatie op de hem toegewezen terreinen tot een minimum beperkt, door het betalen van een kleine belasting zich het recht kan voorbehouden van het uitsluitend genot van een groote oppervlakte gronds, en dus doende dat genot kan ontzeggen aan den bona-fide-vinder, die op een niet of onvolkomen begrensd concessieterrein een ontdekking doet. Ik geloof zulke denkbeelden te kunnen uiten zonder gevaar te loopen voor revolutionnair te worden uitgemaakt. Voor ieder eerlijk man die het welmeent met de werkende burgers, is het duidelijk, dat de *ontdekker* in de mijn-industrie evenzeer behoort te worden beschermd als op het gebied van den industrieelen eigendom."

Is het daarvoor, vraagt terecht een inzender in de *Dépêche Coloniale*, dat concessionarissen, die geheel volgens de bestaande voorschriften in het bezit hunner concessiën zijn gekomen zich uitgaven hebben getroost aan pachtschat, om nu zij langzamerhand niet zonder de noodige offers het vaderlandsch kapitaal hebben weten te bewegen om zich beschikbaar te stellen voor de ontginning der concessie-terreinen, de kans te loopen, dat gewezen arbeiders op de terreinen zelve, waar zij te werk gesteld waren, zich als ontdekkers opwerpen.

't Komt ons voor, dat de heer Grodet een gevaarlijk spel speelt, waarvan de terugslag wel eens in onze kolonie zou kunnen worden gevoeld, waar de mijnindustrie toch al met zoo groote bezwaren heeft te kampen.

De volgende opmerkingen in het aangehaald artikel in de *Depêche* komen ons ook voor Suriname niet onbelangrijk voor:

„Beter ingelicht zou de heer Grodet weten, dat de maraudeur het gewonnen goud altijd aan een gewetenlooze tusschenhand zal verkoopen, die het uit de kolonie smokkelt om 't recht van 216 franken per kilogram goud te ontduiken, dat concessionarissen steeds hebben betaald. Iedereen weet dat Barbados, Santa Lucia, Martinique en Guadeloupe inlandsch goud uitvoeren, maar niemand heeft gehoord of gezien, dat er ook maar één gram goud op die eilanden werd ontdekt."

Irrigatie in Tongkin. Nadat tot nu toe in Indo-China al zeer weinig aan irrigatiewerken was gedaan, het weinige, wat tot nu toe geschiedde, hoofdzakelijk aan 't particulier initiatief was te danken, is men thans in Tongkin begonnen hieraan ernstige aandacht te wijden. In den loop van dit jaar worden daar belangrijke werken in verschillende streken van het delta-gebied ondernomen.

In het district Hanam, in de buurt van Phu-ly is men bezig een kanaal te graven, voor het droogleggen van die heele streek. Door het afdammen van verschillende rivier-monden zullen in het district Phu-lien 50,000 hectaren voor den rijstbouw gewonnen worden. In het delta-gebied vlak aan de kust zullen dijken met een stelsel van doorlaten komen, waardoor de zee buiten gehouden wordt en in den regentijd het rivierwater naar de velden kan worden geleid.

Deze werken worden in heerendienst uitgevoerd, waartoe naar men uit Hanoi meldt, de bevolking zich gaarne leent.

Boekbespreking.

Van het Kon. Zoölogisch en Anthropologisch-Ethnographisch Museum te Dresden ontving onze Vereeniging een zeer belangrijk geschenk, bestaande in twee door dat Museum uitgegeven boekwerken.

Het eerste is Deel XIV der publikaties van het Ethnographisch Museum te Dresden en bevat een artikel van *Dr. A. B. Meyer* en *Dr. O. Richter*, dat zij noemden: *Celebes I* en dat eene beschrijving is met uitmuntend uitgevoerde platen van de verzameling door de heeren *Dr. Paul* en *Dr. Fritz Sarasin*, gemaakt bij hunne reizen in de jaren 1893—96. Daarbij is gevoegd een aanhangsel over den aard der ornamentiek van Celebes met eene afzonderlijke plaat en eene zeer gedetailleerde en zorgvuldige toelichting.

Het geheele boek telt 140 folio-bladzijden met 17 afbeeldingen in den texst en daarenboven 29 platen en eene kaart van het eiland. Deze is gevolgd naar het ontwerp eener orographische kaart in 1901 door de heeren Sarasin uitgegeven, maar waarop eene tweede kaart ligt op doorschijnend papier met rood gedrukt, bevattende de namen der verschillende gewesten en van de daar wonende stammen, naar bronnen door het Museum geraadpleegd. Voor Midden-Celebes werden gevolgd de opgaven in de werken van *N. Adriani* en *A. C. Kruyt*, die zooals de voorrede zegt, zich door de nauwkeurige studie van de ethnographie en de taal van dit deel van het eiland, blijvende verdienste hebben verworven.

Aan het slot van de *Voorrede* wordt in de volgende woorden een uitleg gegeven van den naam Celebes I:

„Wij gaven aan onzen arbeid den naam van *Celebes I*, „omdat wij later onder den titel *Celebes II* de beschrijving hopen te geven van de uit ongeveer 1200 „exemplaren bestaande „Dresdener-Celebes Verzameling". Eerst wanneer dan ook nog de ethnographische „verzamelingen gedurende de tweede onderzoekings-„reis der heeren Sarasin (1901—1903) verzameld, zullen „zijn bekend geworden, zal het wellicht mogelijk zijn, „de grondslagen eener Ethnographie van Celebes te „onderwerpen.

„Dit nu reeds te doen, zou ons voorbarig schijnen, „omdat er in het beeld, dat men zich uit de bestaande „beschrijvingen van de bevolking van het groote eiland „vormen kon, nog te veel onbeslist zou blijven".

„Celebes I" is na ernstige en veelzijdige studie samengesteld. Ook onze tentoonstellingen en hetgeen in het „Koloniaal Weekblad" daarover werd geschreven heeft daartoe gediend. Het boek is dan ook in de eerste plaats bestemd voor de studie, maar het is daarbij zoo eenvoudig van vorm en zoo duidelijk zoowel door den manier van beschrijven als door de fraaie platen, dat het ook voor gewone menschen een aangenaam leesboek kan genoemd worden.

Het tweede boekwerk is niet een groote beredeneerde catalogus zooals het eerste, maar bevat verschillende opstellen van dezelfde twee Museumdirecteuren. Het is no. 6 van de *Verhandelingen en berichten*, die door het genoemde Museum te Dresden geregeld worden uitgegeven.

Hoewel meer van een ethnografiisch oogpunt uitgaande, zijn toch de meeste dezer geschriften ook bij de studie der O. Indische Kunstnijverheid van groot belang en onze Vereeniging is dus grooten dank verschuldigd aan het Dresdener-Museum-Bestuur en in de eerste plaats aan *Dr. O. Richter*, een onzer ijverige leden en een warm voorstander van ons kunstnijverheidswerk.

De door ons hier besproken boeken waarop wij nog meer in het bijzonder, denken terug te komen, zullen op de leestafel in „Laan van Meerdervoort 195" te vinden zijn.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Teysmannia. 1904. 3e afl.

H. J. Wigman: De Bergtuin van 's Lands Plantentuin te Tjibodas III. — C. J. W. Heijl: Enten en vormen van Vruchtboomen in Europa en Indië. — J. van Breda de Haan: Maïscultuur in Noord Italië. — L.: Zaad of Ent (slot). — Periodiek loofverlies van tropische boomen. — Te dure verkoop van bestrijdingsmiddelen tegen plantenziekten. — W. R. Tromp de Haas: Jute-cultuur.

Tijdschr. van het Kon. Inst. van Ingenieurs. Afd. Ned.-Indië. 1903—1904. 1e afl.

L. H. Slinkers en E. H. Karsten: De werken tot bevloeiing der Tjiheavlakte in de Res. Preanger Regentschappen (met platen en kaarten).

De Rijnsche zending. 1904. N°. 1.

Een woord van den nieuwe Redacteur. — Laban, de Bataksche Bijbelcolperteur. — Het begin van den zendingsarbeid in de Timorlanden. — Iets over muziek en zang op het terrein der zending. — Verslag der 17e Alg. Ned. Zendingsconferentie. — Fanfarekorps te Pansoer na pitoe.

Berichten van de Utrechtsche Zendingsvereeniging. April 1904.

Nieuw-Guinea. Mansinam. — Verslag van de laatste 3 maanden 1903. — Roon. Verslag van het werk van den goeroe aldaar, uit het Noefoorsch vertaald door Br. van Balen. — Doreh. Eerste indrukken.

Cultura. Uitgave van de Ver. van Oud-leerlingen der Rijkslandbouwschool. Maart en April 1904.

F. A. von Stürler. Het voortkweeken der cultuurgewassen in N. O.-Indië (met illustr.)

De Indische Mercuur. 26 April 1904. N°. 17.

Voorstellen tot wijziging der mailroutes van de Messageries Maritimes. — Het koffiebereidingsétablissement »Ngebel.« — Over »Beslag« op Deli-tabak. — Cacao-productie van Suriname. — Uit consulaire Verslagen: Penang. (hierin Handel met Ned.-Indië enz.). — Verslagen van Maatschappijen, enz.

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	6 Mei	20 Mei	11.30 's av.
Rotterdam, Lloyd,	29 April	13 Mei	11.30 's av.
Genua, Nederland,	3 Mei	17 Mei	9.15 's av.

(Suppletoire verzending den dag volgende op den aangegeven maildag te 5.5 's morgens.)

Marseille, Lloyd,	10 Mei	24 Mei	7.45 vm.
Marseille, Fr. dienst,	30 April	14 Mei	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	6 Mei	20 Mei	1.—mid.
Napels, Duits. dienst,	9 Mei	23 Mei	9.45 's av.

Via Marseille: Suppletoire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12 uur, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

St. Nazaire. Fr.,	8 Mei		7.45 vm.
Amsterdam, Nederl.,	4 Mei	18 Mei	11.20 's av.
Southampton, Eng.,	10 Mei	24 Mei	5.05 mid.

MAIL CURAÇAO.

Via Hamburg den 1n van elke maand, alleen op verzoek, 5.05 vm.

Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

ADVERTENTIEN.

STENOGRAPHIE.

Onderwijs in de **Nederlandsche, Fransche, Duitsche** en **Engelsche** Stenographie, Systeem „STOLZE-WERY". Prijs *f* 36 per cursus.

Cath. W. ECK,
1e Schuijtstraat 28. Den Haag.

Schilderen.

Een schilderes (met acte M. O.) heeft nog eenige uren beschikbaar tot het geven van les in het **schilderen, teekenen, aquarelleeren en pastel.**

Atelier Kazernestraat 25.

Eduard Pelger,
MAGAZIJN VAN
HEERENHOEDEN en PELTERIJEN
Prinsestraat 39,
's-GRAVENHAGE.

R. E. J. Zieck en Zoon,
KLEEDERMAKERS,
Franklinstraat 92
en
Jan van Riebeekstraat 56,
DEN HAAG.
Leveren KLEEDING NAAR MAAT
van solide stoffen en billijken prijs.
Atelier voor nette reparatiën.

WIELRIJDERS.

Voor u koopt een
Rijwiel of Banden,
bezoekt eerst **Prinsegracht No. 4.**

Nieuwe Rijwielen van *f* 40 tot *f* 100.
Gebruikte „ „ 20 „ „ 40.
Met Freewheel *f* 5 en *f* 10 meer.
Echte Contin. Buit.-band *f* 6.— } 1 jaar
„ „ Bin.-band „ 2.50 } garantie.
Dunlop *f* 0.25 meer.
Moffelen en Nickelen *f* 10.—.

MARIE DERWEL
Jacob v. d. Doesstraat 36
A partir de MAI 1904
la Maison sera transferée
Anna Paulownastraat 45.

„SIMPLEX"
FRANS ERNST,
Buitenhof 1, 's-Hage.
„Sport en Spel"
„Schaatsen".

Th. A. A. SIMONIS
34 Groenmarkt.
DEN HAAG over de Prinsestraat.

Ledikanten, Spring- Kapok- en Paardenharenmatrassen, etc.
in GROOTE KEUZE,
BILLIJKE PRIJZEN en SOLIDE QUALITEIT.

A. SCHARENBERG,
Hofleverancier.
GROOTSTE KEUZE
Thee- en Presenteerbladen,
THEESERVIEZEN,
Koffiestelletjes, Bouillons,
enz. enz., enz.
's-Gravenhage, Hoogstraat 15

Corsmit Brossois & Co
Meubelfabriekant
DEN HAAG.

Compleete Meubileering,
benevens verhuur van Meubilair.
Voor Benedenhuis p. maand *f* 15.—
» Bovenhuis » » 20.—
» geheel huis » » 40.—
Bijzondere conditiën voor repatrieerenden.
18, WAGENSTRAAT 18.

P. Happel Jr.
CUISINIER.
v. Kinsbergenstraat 85d,
DEN HAAG.

Uitzending van Diners.
Koude en warme Schotels.

Fournisseurs de la Cour.
KOK & ZOON,
Tailleurs,
VEENESTRAAT 39,
La Haye.
Maison recommandée pour costumes „Genre Tailleur" pour Dames.

Mevr. M. STOFFERS, v. Swietenstr. 134.
Indische Uitrustingen. Reform-onderkleeding.
Huishoudelijk Maleisch.

GIDS
VOOR
Repatriëerenden
Gratis aanbieding van de Haagsche Uitgevers-Mij
„HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG"
Haagpoort 4.

Deze gids wordt in de onderstaande hôtels **gratis** aan de repatriëerenden aangeboden:

Hôtel des Indes, Batavia.
Grand Hôtel „Java" „
Hôtel „Ort" „
„ Du Pavillon, Samarang.
„ Ketabang-Genteng, Soerabaja.
„ Simpang, Soerabaja.
Oranje Hôtel, Padang.

Vraag prospectussen voor advertentiën.

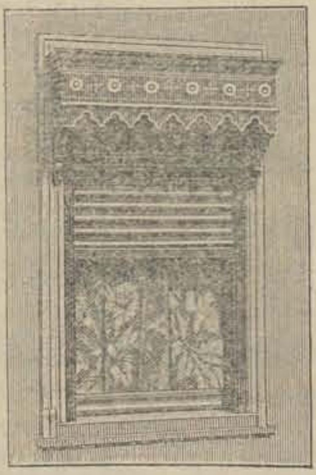
D. L. VAN DER VAART,
Witte-de-Withstraat, hoek Helmerstraat.

Prijscourant van Kalfsvleesch:

Schijf zonder been . . .	f 0.60 per 5 ons	Gehakt	f 0.50 per 5 ons
Borst „ „	- 0.50 „ „ „	Lappen	- 0.55 „ „
Poulet . . , ...	- 0.50 „ „ „	Fricandeau	- 0.65 „ „
Carbonade	- 0.50 „ „ „		

Vraag s. v. p. uitgebreide Prijscourant van Rund- en Kalfsvleesch.
DES ZONDAGS GESLOTEN.

HEINEKEN's
(Oudste) Glazenwasscherij
Stoom Jaloezieën- en Rolluikenfabriek.

Driehoekjes 3, voorh. Wagenstraat 39a, Den Haag.
Telefoonnummer 2478.
Amsterdam, v. d. Helststraat 1.
Utrecht, Potterstraat 20.
Hilversum. Arnhem. Nijmegen.

TELEF. 83.

Bericht van ontvangst der nieuwe
VOORJAARS- EN ZOMERSTOFFEN.
SACHS & Co.,
Lange Poten 2-4,
DEN HAAG.

De ateliers onzer Kleermakerij staan onder leiding van een bekwaam Weener Coupeur.

Vraagt de bekende Sauces en Uw Leverancier Groenten, Soepen, Zuren van de Firma
TIELEMAN & DROS, *Leiden.*

BROCADES & STHEEMAN. — MEPPEL.
Fabriceeren alle Gecomprimeerde Geneesmiddelen,
Huis- en Plantageapotheken, Handapotheken voor Doctoren en Mijnwerken.
Gecomprimeerde Photo-Artikelen.
CASCARA-PASTILLES } zeer aangename laxeermiddelen.
WONDEROLIE-PASTILLES }
INDISCHE GENEESMIDDELEN STEEDS VERSCHE AANVOER.
LEVERANCIERS VAN MEERDERE REGEERINGEN.
Zie aanbevelingen **Nederl. Roode Kruis, Dr. Romeyn, Prof. Kortewe, Dr. Lingbeek, Dr. v. d. Capellen,** enz. enz.
Bijna ieder geneesmiddel kan in gecomprimeerden vorm gemaakt worden.
Vraag slechts ons Fabrieksmerk. **Te bekomen bij alle Apotheker**

C. HOYNG,
Den Haag. — Utrecht.
Geïllustreerde Prijscouranten worden gratis op aanvrage toegezonden

Echt Chineesche Thee,
speciaal aanbevolen aan Indische familie's.

Bedden- en Meubelmagazijn
„WILLEM BLOK"
voorheen WAGENSTRAAT 33, thans
SPUI 10.
Groote sorteering ENG. LEDIKANTEN, MATRASSEN, WOLLEN DEKENS, KARPETTEN, SPIEGELS, enz. enz.
Opmaken van BEDDEN en MATRASSEN,
tegen de billijkste prijzen.

TRADING Co. LATE	TRADING Co. LATE
Perry & Co.	**Perry & Co.**
6, Hoogstraat 6.	6, Hoogstraat 6.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.
IJZEREN KOFFERS.	LEEREN KOFFERS.

TRADING Co. LATE	TRADING Co. LATE
Perry & Co.	**Perry & Co.**
6, Hoogstraat 6.	6, Hoogstraat 6.
HANDKOFFERS.	RIETEN KOFFERS.
HANDKOFFERS.	RIETEN KOFFERS.
HANDKOFFERS.	RIETEN KOFFERS.
HANDKOFFERS.	RIETEN KOFFERS.
	LICHT. — SOLIDE.
Van af f 3.— tot f 60.—.	**70 pCt. vrachtbesparing.**

Het weekblad **Themis**, Redacteur FRANS SCHAAP Jr., Den Haag, publiceert voortdurend een verscheidenheid van belangrijke bijzonderheden omtrent faillissementen, verdachte financieele aangelegenheden en verkeerde toestanden op rechtskundig gebied.

Voortdurende lezing van **Themis** zal menigeen voor schade vrijwaren.

Op het blad zijn geabonneerd: Rechterlijke Ambtenaren, Advocaten, Notarissen, Deurwaarders, Bankiers, Kooplieden, Fabrikanten, Winkeliers en Particulieren.

Behalve op uitgebreide schaal in Nederland, wordt het blad ook gelezen door verschillende Hollanders in Duitschland, België, Frankrijk, Engeland en Oost-Indië.

Prijs per jaargang ***f* 4.-.** Los nummer franco na inzending van ***f* 0.50.**

Stoomvaart-Maatschappij
„ROTTERDAMSCHE LLOYD"
Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam. 1904	van Marseille. 1904	te Port-Said. 1904	te Padang. 1904	te Batavia 1904
Salak	14 Mei	26 Mei	31 Mei	19 Juni	21 Juni
Lawoe	28 „	9 Juni	14 Juni	3 Juli	5 Juli
Ardjoeno	11 Juni	23 „	28 „	17 „	19 „
Goentoer *	25 „	7 Juli	12 Juli	31 „	2 Aug.
Merapi	9 Juli	21 „	26 „	14 Aug.	16 „
Gedé	23 „	4 Aug.	9 Aug.	28 „	30 „
Oengaran	6 Aug.	18 „	23 „	11 Sept.	13 Sept.
Sindoro *	20 „	1 Sept.	6 Sept.	25 „	27 „

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*

De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp** Anna Paulownastraat 1*d*, *'s-Hage.*

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.